

133. ԿԱՐՈՅԱՆՑ ՉԱՔԱՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Կարոյանց Ձաքարը շատ խմոր էր. մի մարդ վրեն խոսում ա խմելու հմար: Օրերից մի օր Կարոյանց Ձաքարը բազարումը նստած ա ըլում, էդ մարդը անց ա կենում, Ձաքարը ժափ ա տալի, ասում ա. — Այ մարդիկ, խոտը հնձում են, դնում են կապոն,

Վրացիք սելին քսում են սապոն,
Հլա տեսեք ինչ վրա ո՞վ ա խոսում,
Բահան դուդոն, Զալաշա ապոն:

2. Կարոյանց Ձաքարի հերը մի երինջ ա պահում: Գարունքագլուխ խոտը հատնում ա, տերտերն էլ մի բլուր խոտ ա ունենում, գնում ա խնդրում ա, չի տալիս: Եդով գիշերը վեր ա կենում, մի թուր վեր ա ունում, տանում էդ թուրի տակն ա դնում, ասում ա. — Քիչ տանեն, քիչ կըլի, շատ տանեն, խոսք ու գրից կըլի, կաց բոլորը տանեն, ոչ խոսք կըլի, ոչ գրուց:

Ամբողջ բլուրը վեր ա ունում, ռերում:

3. Կարոյանց Ձաքարը, Ան ծովը որ առնում են, կամավոր ա ըլնում: Իրան ազգական օֆիցեր ա ունենում ընդի, զընըմ ա մեծ քաջագործություններ ա անըմ: Հրաշալի գլուխ ա գցող էր, օդումը թռչունին խփում էր: Կամավոր վախտը էնդի քաջագործություններ էր արել, որ պոլնի կավալեր, չորս Գորգեսկի խաչ էին տվել: Որ կռվից գալիս ա տուն՝ մասխարություններ շատ ա անըմ: Մի անգամ էլ զընըմ ա ուրիշի հմա խոտ հնձելու: Լոռումն էլ անձրևը որ սկսում ա, գիշեր-ցերեկ կոթաշաղ ա գալի: Օրով աշխատում ա, հացն ուտում ա, հախն առնըմ: Ասում ա. — Օխա՛յ, էս իմ օրն ա:

Էդ բանը հմի էլ ժողովուրդը հիշում ա, որ անձրև ա, կոթաշաղ ա, ասում ա՝ Կարոյանց Ձաքարի կոթաշաղն ա:

134. ՊԱՐՏՆՈՅ ՁԻՉԻԻ ԵՎ ԹԵՎՈՍԻ ՕՅԻՆՆԵՐԸ

1. Ջալալօղլում մի հատ պարտոյ կար, պառավ մարդ էր, խմող. ավել անունը Ջիգի էին ասում: Դա խմում ա, գիշերները գնում ա իրան տեղումը քնում ա: Թալվարը շինած դռանը, թալվարի տակին տեղը գցած, տանը քնած են վաղուց: Ջալալօղլու մասխարաներից Թևոսը տեսնում ա, որ Ջիգին հարբած գնում ա դռանը պիտի քնի, առաջ-առաջ գնում ա, յորդանը բարձրացնում ա, տակին պառկում, յորդանը քաշում գլուխո: Խեղճ Ջիգին գնում ա, տեսնում ա յորդանի տակին մարդ կա, հենց իմանում ա կնիկն ա, կարոտել ա, էկել ա իրան մոտ, շորերը հանում ա, վռսգ յորդանը բարձրացնում ա ու վրա պոծնում, որ պաչի. Թևոսի բեխերը ընկնում ա ռերանը:

2. Թևոսը չալ փափախ ա դընըմ: Սա իրա թայֆա մարդկանցովը Սուրբ Արգիս ա գնում ուխտ: Տեսնում ա մի խումբ կնանիք են գալի, մի գեղեցկուհի հարսն կա, որ ուղղակի կրակ ա: Ասում են՝ «Այ աա, ինչ սիրուն ա»: Թևոսն ասում ա. — Ուզում ի ես գնամ դրան սուչեն:

— Այ տա, ո՞նց կըլի, — ասում են ընկերները:

Դրանց թողում ա ու գնում փթաթվում էդ հարսին. — Վա՛յ. ո՞նց ես, վայ ձերոնք ո՞նց են, — ու սկսում ա պաչել:

Կնանիք զարմանում են, թե՛ էս ո՞վ ա, ինչ ա:

Թևոսը պաչում ա սիրուն հարսին ու թողնում, գնում: Մարդիկ լիքն են, էկել են սաղ գեղերից, սուփրաները գցած, քեֆ են անում: Էդ սիրուն հարսի մարդը, բարեկամները իմանում են էդ բանը, հարց ու փորձ են անում թե՛ էդ ո՞վ էր: Բա՛ մի չալ փափախավոր էր:

Հմա Թևոսը իր փափախը հանել էր դրել ուրիշ գյուղացու գլուխ. նրանը՝ իրանը: Էդ

մարդիկ գալիս են անմեղ չալ փափահաավորին տուր թե կտաս:

Թևոսը ազատվում ա:

135. ՅԵՑՈՎԱՆՑ ԱԼԵՔՍԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Յեցոանց Ալեքսանը վարպետ էր ապակեգործ և ներկարար: Միտքը դրեց պսակվիլ: Իմացավ, որ Լեջան մի լավ աղջիկ կա, լավ մոր աղջիկ: Ուզում էր, որ համ սիրուն ըլի, համ հալալ:

Ձուքվեց, ձին նստեց, գնաց Լեջան, հարցնելով տունը գտավ, հայաթունը կայնեց, որ մարդ դուրս գա, իմանա: Էդ աղջիկը դուրս էկավ: Աղջիկը գլխի ընկավ, որ էդ տղան իրան հմար ա էկել: Դեմքը զննեց, տեհավ, ող չէ, գծագրությունը լավը չի, դուր չէկավ:

– Աղջի ջան, – ասավ, – էս ու՞մ տունն ա:

– Մեր տունն ա, ու՞մ տունն ա:

– Բա դու ու՞մ աղջիկն ես:

Թե. – Էս տան աղջիկն եմ:

– Մերդ տա՞նն ա:

– Բա հո՞ չոլումը չի:

– Բա հերդ ու՞ր ա գնացել:

– Գնացել ա անտառ, որ մի աչա փետ կտրի, րերի չանիդ տակին սուն տա, տեսնում եմ, որ շատ ես հետաքրքրվում, պելացել ես, ձեռքդ հոգնած կըլի:

Ասում ա, փախչում, մտնում տուն: Ալեքսանը փող փոշման, գլուխը կախ գալիս ա տուն:

2. Ալեքսանը արհեստավոր էր, մասիարա ու հնարագետ: Իրան հմար ժեշտի թևեր ա շինում, ասում ա. «Էս թևերով Ջալալօղլու ջըվե-ժի ծորումը մի բարձր տեղից պտի թռչեն, որդեղ ռը վեր գամ, էդ հողը ինձ պտիք տա»:

Ջալալի շաբաթն ա, ժողովուրդը գաթա ա թխում փռումը, դարրինն էլ խոտն ա կրակ շինել, որ գարունքը աշունք լինի, դիփունքը բան-գործ թոգնում են, տեսնին ոնց ա թռչելու:

Ալեքսանը դուրս ա գալի վիանիցը, էլի եղ մտնում վոանը: Ժողովուրդը հավաքվում ա ձո-

րի գլուխը: Էն ա ասում են վայ թե թռչի սխաթվի, բան. մեղք են գալի, ասում են. «Հա լավ եղ տեղը տվինք քեզ»:

3. Մի օր էլ Ալեքսանը ընգերոջ հետ գնում ա հին Ղարաքիլիսեն մասիարություն անելու: Հին Ղարաքիլիսում ժողովուրդին ասում են, որ մի մարդ ա էկել, որ կարա մտնի շշի մեջը, ու ժողովուրդի վրա տոմսեր են ծախում: Մարդիկ զարմանում են, թե մարդը ոնց կմտնի շշի մեջ, և վոագ-վոագ տոմս են առնում ու հավաքվում դարոցում: Սպասում են, սպասում են մարդը չկա: Մեկ էլ հետևի դռնից շիշը ձեռքին երևում ա Ալեքսանը: Դիմելով ժողովուրդին, նա ասում ա. – Այ ժողովուրդ. մարդը կարա էս շշի մեջը մտնի:

Ժողովուրդը թե՛ չի կարա:

– Բա ռը չի կարա, ուր եք հավաքվել: Ըհը, էս մտա շշի մեջը, – ասում ա, իրա անունը թղթի վրա գրում ա, գցում ա շշի մեջ, փողերն առնում ա, յալլա, դուս գալի, փախչում:

136. ԽԱՆԱԴՅԱՆՆԵՐԻ ՍՐԱՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Մեզ մոտ՝ Լոռում, խանադյաններ կային, մեծ մարդիկ ին: Մեկը պրիստավ էր, հետո էլ ույեզդի նաչալնիկ դառավ Ըրեվան, անունը Եգոր աղա էին ասում. կնիկն էլ սիրուն, խելոք, անունը՝ Նաթել: Եգոր աղան մի տարի, ույեզդի նաչալնիկ եղած վախտը, ֆայտոնով զընըմ ա Իգդիր: Ճանապարհին աշտարակցի մի մաս-խաղա պառավ մարդ ա պատահում: Եգոր աղեն կանգնացնում ա էդ մարդին, որ մի հետաքրքիր բան ասի, որ լսած չըլնի:

– Աղա, – ասում ա մասիարեն, – ամեն րան ասել եմ, լսել եմ, էլ բան չի մնացել:

– Չէ՛, պտես ասիլ, թողալ չեմ գնաս, մինչև չասես:

Տենում ա, որ էլ չի կարա պրծնի դրանից, ասում ա. – Խանըմի կշտին չեմ կարալ ասի, իանըմը նստած ա:

Աղեն ասում ա. – Հենց իանըմի կշտին եմ ուզում ասես:

Տենում ա, որ էյդաթ չկա, ասում ա. – Աղա, աշխարհը ծով դառնա, ես էլ մեջքիս վրա տկլոր քրի միջին պառկած ըլեմ, խանըմըն էլ խեխտվելուս ըլի, որդեղ մասի:

Աղեն մի ոսկի ա տալի, ասում ա. – Դե գնա:

2. Օրերից մի օր էլ գյուղից մը հասակով ծանոթ մարդ գործով գալիս ա, մվել ա բերում եգոր աղին: Առաջ տներումը շալով շալվար էին գործում, էդ մարդը բոլ մեղր ա ունենում, մեղրը փաթաթում ա, շալվարի փոխկերն ա դնում, խուրջինի դայդա ուսն ա գցում ու բերում: Աղին բարևում ա, շալվարն ուսիցը վեր ա բերում, թե. – Աղա ջան, շալվարինս քեզ փեշքաշ:

Աղեն վռազ ձեն ա տալի, թե. – Նաթել, Նաթել, հլա ըստի արի:

Կնիկը գալիս ա, ասում ա. – Հլա մեկ էլ ասա, ի՞նչ ես բերել:

Բիծեն, թե. – Աղա ջան, շալվարինս քեզ փեշքաշ:

137. ԿՈՒՐԹԱՆ

1. Կուրթան գյուղում առաջներումը շատ Համբարծում անուններ կար, ըրեխանց անունը Համբարծում էին դնում: Համբարծում յայլա Վարդևորի կապակցությամբ դրանք էլ անունը սիրել էին ու էլ կարգով էլ Համբարծում էին դրել ըրեխանց անունը, Համբարծումն էլ կիսատ Համբո էր դառել:

Էդ Համբոքներից մինը զընըմ ա Ալեքսյու, տենըմ ա մամդըր աղ են ծախըմ: Էս ի՞նչ ա: Ալեքսյուցին խաբում ա, թե՛ աղի սերմ ա: Ատքումն ասըմ ա. «Մենք ամեն տարի աղ ենք առնում»: Էժան առնըմ ա, ասըմ ա, տանենք, ցանենք, մշտական աղ կունենանք: Աղը բերում ա գյուղ ու ցանում են. մի քիչ վախտից եղը զընըմ ա ստուգում, որ էդ աղը չկա, դե աղը անծրևից հալվում ա, հողի հետ մերվում, կորչում: Վեր ա կենըմ, զընըմ ա Ալեքսյու թե. «Ախպեր ջան, ինձ խաբել են, էն աղի սերմը որ տարա, դուս չեկավ»: Ալեքսյուցին էլ թե. «Կա

չկա. ճանճերն են սերմը կերել: Ծանճերը պետք ա հետ ածելք մինչև սերմը ծլեր, ընդուց եղնա ինչդաղ ճանճ վրա թափվեր՝ բան չկար»: «Բա ի՞նչ անենք»: Երկրորդ անգամ խաբվեց կուրթանցին. մին էլ առավ աղի սերմը. բերուց թագա ցանուց ու ախպորը դրգեց հողի մի ծե-րը, ինքը՝ մի ծերը, հսկում էին, որ ճանճերը աղն ուտեն ոչ: Աին էլ ըհը, մեկի ճակատին մի ճանճ էրևաց. ախպորը ձեն տվուց՝ է՛, Համբո, շվացուց ու ձեռով շանց տվուց ճանճի վեր էկած տեղը: Էս էլ ընդիան բոնեց, մթամ թե ող ճանճի վրա կրակի, տվուց ախպորը շուռ տվուց: Էդ մեյիղի վրա պատմեցին, թե սհե-սհե, աղի սերմն են ցանե, ճանճի հմա խփել ա, դիպել ա ախպորը: Գիդուն մարդիկ էլ զոնվեցին, ասեցին՝ ձեզ խաբել են, աղին սերմ չկա, անտեղի էդ մարդին կորուստ էք տվել: Համբո անունը դրանց շատ դժվար էկավ, վե-րացրեցին. ինչդար մեծ մարդ կար, մնաց Համբո, չուր էլ մեռան, հատան, իսկ փոքրերի ոչ մեկի անունը Համբո չդրին: Շատ վախտ էդ գյուղին ասըմ են՝ Համբոգրադ, հմի ոչ մի Համ-բո չես գդնի էնդի, ող Համբո ասես, է՛, գեղումը քեզ կսպանեն:

ԿՈՒՐԹԱՆՑՈՑ ՍՐԱՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

2. Լոռու Կուրթանին Համբոյի գեղ էին ասում: Էդ գեղում Համբո անուն որ տաս, գեղացիք նեղանում են, ուշունց են տալի: Օրերից մի օր գործկոմի նախագահը գեղի միջովն ա գրնըմ: Նախագահի կողքին էլ կնիկը՝ ռուս, սիրուն մի հարս: Էն նախագեն սիտավում ա, ասում ա՝ Համբո:

Գեղացիք եդ են դառնում, թե. – Համբոն կողքինիդ ...

3. Կուրթանցիք գոմ են շինում, կրիշը ծած-կում, գեղինը դգելու ժամանակ ող հավաքված ֆողը դուս են գցում, մի վեմծ քար՝ իրեք, չորս տոննայի չափ, մնում ա գոմի միջումը: Գնում են գեղի գիղնականին՝ Օբոսին կանչըմ են: Սա գալիս ա, նայում. «Բա ո՞նց անենք, ո՞նց չա-նենք, բերեք լաղմով ջարդենք»: Բերում են ֆի-

թիւը կառ գցում, ջեջրմն ու տախտակը վրա տալի, իրանք փախչում են դբա սարը, կայնըմ, նայում: Լին էլ տեսնըս են, որ լաղումը տրաքեց, կրիշը վե կալավ, պատերն էլ թամուզ քանդ ու քարափ արավ:

— Դա ճակատագիր ա, պտի ըլներ, — ասում ա Օրոսը:

Այս դեպքից հետո կուրթանցիներին գոմ տրաքցնողներ են անվանում:

4. Դուզդումը կուրթանցոց հավերի ճտերին վնասում ա, դուզդումին թակարդով բռնում են. ժողովուրդը հավաքվել ա, թե դուզդումին ինչ տուժ տանք, մինը երևի խելահաս ա ըլըմ դրանց մեջ, ասըմ ա. «Բերեք խնոցու մրջին դնենք, տանենք քարիցը դվեր գցենք»: Էդպես էլ անում են, դուզդումին դընըմ են խնոցու միջին, տանըմ են քարիցը դվեր են զըցըմ, փետից շինած բան ա, քարին դիպչում ա, ջարդվում ա, դուզդումը թռչում ա, զընըմ: Գյուղացիք ասըմ են. — Չսատակեցիր, համա հո լեղիդ էլ ա պըտառե՞ց...

ԿՈՒՐԹԱՆՑՈՅ ՈՐՍԵՐԵՆ ՍՈՎՈՐԵԼԸ

5. Համբոյանց գեղըմը ուզում են կարքին ռըսերեն սըվորեն, չունքի ասըմ են. «Ինչքան լիզու գիդես, ենքան մարթ ես»:

Գեղըցիք թոփ են ըլըմ ու Համբոյին, որպես աչքաբաց մարթու, դարգում են քաղաք: Էս Համրոս գընմ ա թիլվիգ*, մի մարթու ռաստ ա գալի ու հարցըմ. — Ախպերացու, ըստի ռըսերենը որդի՞ են ծախըմ:

Դա շուն մարթ ա ըլըմ, ձեռաց գլխի ա ընգըմ, որ միամտի հետ գործ ունի, խափըմ ա, թե՛ ես ծախըմ եմ: Դրան եղենն ա գծըմ, տանըմ մի տուն: Ասըմ ա. — Ըստի ճամփա պահի, չվել ես գամ:

Աըքիչ եղը գալիս ա, էրկու **շափչկի** կրոպկա հետը: Դու մի ասիլ դրանց մեջը ճանջ ա լըցրած ուլըմ: Կրոպկեքից մինը դընմ ա Համբոյի ընգաճին: Համբո քեզ Համբո, ճանջի

բզգոցո լըսըմ ա ու ուրխանըմ: «Ջա՛ն, ռըսերեն ջան. գեղը թող լիսավորվի»: Շափչկի կրոպկեքը վե կալած գալիս ա գեղը: Գեղացիք թոփ են ըլըմ ու ըստիան, ընդիան վռագցըմ: «Արա Համրո, հյա բաց արա»:

Դա որ բաց չի անը՛մ, ճանջերը դուս են գալի ու պու՛կ, փախչըմ են: Հավարն ընգըմ ա գեղը, թե ռըսերեննին փախան:

Տենըմ են մինը գնաց ու մտավ ձորի էրը: Դրա եղնա գընմ են: Համա էրը մտնիլը դժար ա ըլըմ: Ինչ անեն, ինչ չանեն, վերջը մի խոսքի են գալի, որ տերտերը ադոթագիրք կարթալով, թոգով կապած դվեր մտնի էրը ու ռըսերենը հանի ընդիան:

Դու մի ասիլ էրի միջին մի արջ ա ըլըմ: Տերտերը հենց մտնըմ ա էրը թե չէ. էդ արջը **գլուխը** պոկըմ ա: Որ տենում են տերտերը եղացավ, թոգը քաշըմ են, ինչ տենան, տերտերի գլուխը կա ոչ, ըստի ըրմանըմ են, սկսըմ են իրար հարցնիլը, թե տերտերին որ թոգով ցձացնեին, գլուխը վրին էր, թե չէ՞: Ոչ մինն էլ ա հիշելուս չի ըլըմ: Գընմ են տերտերի կընգանը հարցըմ.

— Այ տերտերակին, ըստ տերտերի **գլուխը** վրին ա էլե՞լ:

— Վայ Ֆոքի, — պատասխսնում ա տերտերակինը, — ետ գիդեմ ոչ, համա միտս ա, որ գիրագի օրը ժամ ասելիս միրուքը վրին տըմրտըմբեր:

6. Կուրթանցիք մեջներին մի պառավ, գիդուն մաըդ են ունենում: Մի անգամ էդ ռիձեն ոտով զընըմ ա թիլվիգ: Էն ժամանակ ճանապարհներ չկային թիլվիգ — Ջալալօրլի, գեղերը ոտով էին զընըմ: Գընըմ ա Խոջավանքը, տենում ա պատարագ են անըմ. զարմանում ա, թե պատարագն ինչ բան ա: Մի կինսույի հարցնում ա, թե. — Էս ի՞նչ բան ա:

Կինտոն թե. — Բա չգիտե՞ս, պատարագ ա: Ձեր կողմերը պատարագ չե՞ն անում: Հայ չե՞ս:

Կուրթանցին թե. — Հայ եմ, պատարագ չենք անում, խուլ մարդիկ ենք: Սովորցրու՛, էդ ոնց են անում, մենք էլ անենք:

Էդ կինտոն սովորցնում ա, ասում ա. — Կերթաս ձեր գեղը մի քանի փեթակ ճանճ

* Զոյեցիք թիլվիգին են քաղաք ասելիս ըլըմ (Շ.Ա.):

կիվաքես, ժողովրդին կիվաքես մի գոմի մեջ. բոլորին կտկտրացնես. ծակ ու ծուկը կկալես, մի փետ էլ վե կունես եղ փեթակներին թոխն հաթըխն ու բաց կանես, պատարագն ինքն իրան կըսկըսվի:

Բիծեն գալիս ա, գեղացիք հավաքվում են, թե թիվիդ ո՞նց ա, ի՞նչ լավ նորություն կա: Սա թե. – թիվիդ լավ բան կա. մենք ինչ հայ ենք, պատարագ չունենք: Ինձ սովորցրել են, բերեք մենք էլ անենք պատարագ:

Գեղացիք, թե. – Հա՛, հա՛, հոգուդ մատադ, մենք էլ հայանանք:

Էն ա բերում են եղ փեթակները դնում են գոմը, ժողովրդին՝ մարդ ու կնիկ, հավաքում, բոլորին տկտրացնում, ծակ ու ծուկ կալում ու դուռն էլ դայիմ փակում: Բիծեն փետը վեր ա ունում, եղ փեթակներին տուր թե կտաս: Ճանճերը ոնց են գծվում, դուս են թափվում: Տկտր ջան, գծված մեղու, ի՞նչ կըլի: Էնպես պատարագ են անում, որ դադում են ամենքին: Գոռում են, դես-դեն, դուռը կոտրում են, ամենքը մի կոնովը չգիտես ուր են փախչում: Մի մարդ էլ, որ տհե փախչում ա, մի ըրեխի ա ռաստ գալի: Ըրեխեն հարցնում ա, թե մոռս տեխել չե՞ս:

Սա թե. – Մոռդ հետևիցը պատարագ էր կպել, հի գնե՛ր, հի գնե՛ր, որ գյուլլա գցեի, հասնիլ չէր:

7. Կուրթանցի մի գյուղացի գընըմ ա Ատեփանավան, հասնըմ ա Ատեփանավանի շոշը, նստում ա, որ դինջանա: Տենում ա իրեք տղա լախըրդու անելով, դբա իրան են գալի: Գալիս են կայնըմ են էս գյուղացու աղաքը: Մեկը դրանցից ասըմ ա. – Հայըիկ, մի բան ասեմ, հո նեղւնալ չես:

– Չէ, – ասում ա գյուղացին, – ասա:

– Հայըիկ, բեղերտ տու, տանեմ թատրոնի շենքումը ման ածեմ ու բերեմ տամ քեզ:

Գյուղացին ետ ա դառնում, թե. – Տղա ջան, կտամ, բան չեմ ասիլ, համա երեկ մեկել օըը մերդ ծվերս տարել ա, եղ չի բերել: Հմի որ բեղերս էլ տամ, տանես, ես ոնց մնամ անբեղ ու անծու:

8. Կուրթանցի մի գյուղացի, որ Ատեփանավանումը էր իրեք տղին խոսքակոխ ա անում. տղերքը դրան ձեռների վրա վերցնում են ու գնում են դբա ճաշարանը: Գյուղացիք տղեքին ասում են՝ տղեք, վե դրեք: Տղեքը անգաճ չեն անում: Ճանապարհին կնանիք թոփ ըլած են ըլում. եղ կնանցից մինը կայնացնում ա տղերքին, ասում ա. – Վե դրեք եղ մարդին: Այ մաըդ, ի՞նչ ա ըլել, որ քեզ դիակի դայդի տանըմ են:

Գյուղացին ասում ա. – Էն տղեն բան ասավ, ես էլ մի բան ասի, սիե տանըմ են, – ասում ա գյուղացին:

– Ի՞նչ ասիր, – հարցնում ա կինը:

– Թող տղեն ասի, որ ես էլ ասեմ, – ասում ա մարդը:

9. Կուրթանցի մի չոբան թագա չարուխնեը հագին սարն ա գընում: Որ գնում, հասնում ա Սրբ Սարգսի դիմացը, ասում ա. – Է՛յ, մեռնիմ ոտիդ տակին, Սրբ Սարգիս, էս տրխընին թագա տանում եմ, թագա էլ բերիմ:

Չոբանը գընըմ ա սարումը էրկու ամիս ճլեըք ա ընգնում, թագա գործած տըրխընին թագա մնում ա, եղ թագա հագնում ա, գալի:

10. Կուրթանցի մի տղի բանակ են տանում: Փործնական պարապմունքների ժամանակ նորակոչիկների փորձելու հմա մի ռան են տրաքացնում, տենում են բոլորը փախել են, տափ են կացել, մենակ մի կուրթանցի ըտի կադնած ա մնացել: Ասում են. – Դրանց միջի սրտովը դու ես, քեզ դրկել դինք կոսմոս թռչես, կըգնա՞ս:

Ասում ա. – Գնալի կգնամ, համա դե առաջ մի շալվար բերեք, շալվարս փոխեմ:

11. Կուրթանցիք գութան վարելիս են ըլըմ, գոմշընին չոքում են, գութանը քաշում են, վեր հլե միե գութանավեր գոմշավեր գնան ջուրը: Սրանք կարըմ չեն աղաքներուն կտրեն ու չիմ ջաըդ ու փշուր են ըլըմ: Ասում են. – Ատա, գոմշընին քիանդամը, ափսոս թոնջքի տովըչած սամենիս, թագա ին, սօրի եմ շինել:

12. Կուրթանցի մի քանի գեղացի գնում են քաղաք բան-ման առնելու: Քաղաքի խանութում կարմիր, սիրուն սանդալներ են տեսնում, առնում են, հաքնում: Ետ գալիս նստում են դինջանալու, նայում են իրանց ոտներուն ու շշկվում են:

— Այ տղա, իմ ոտները ո՞րն ա, — ասում ա մինը, մյուսը, մեկելը:

Էդ վախտը ճամբովը մի հոտաղ ա անց կենալիս ըլում, ձեն են տալի. — Այ տա, մոդ արի, — հոտաղը մոռենում ա, — մի մեր ոտերը ջոկի:

Հոտաղը գլխի ա ընկնում, որ սրանք սարսաղ են, ճիպուտը քաշում ա՝ տուր թե կտաս սրանց ոտներուն: Սարսաղ գեղացիք ջոկում են իրանց ոտները, հլա մի բան էլ հոռադին չնորհակալ են ըլում:

13. Կուրթանցի մի գյուղացու երկու ոչխարը գողանում են: Ով տարած կըլնի, որ տարած չի ըլնի, որոշում են գնալ Օթոսի մոտ խորհրդի: Գալիս են, թե. — Օթոս ասի, մեր ոչխարները ո՞վ տարած կըլնի:

Սա էլ թե. — Ով որ դուռը ըաց ա արել, նա էլ տարել ա:

— Այ տա, գղավ, — ասում են գյուղացիք, — իմաստուն ա, էլի:

14. Մի թուրք բերում ա դավեն պահ ա տալի կուրթանցուն: Դավեն գնում ա արածելու, քարից թոլ ա ըլնում, ընգնում ձորը ու Ձորագետում խեխտվում ա: Խաբար են անում թուրքին: Թուրքը էկել ա նստել, Օթոսին էլ բերում են նստացնում, որ թարգմանի եղածը: Ասում ա. «Այ յուղաշ, դավա գեղթի տաշն բաշնա, բիրաս գոլը-մոլ կըծելու դի, չորս ոտով փստլան դի, սյուղուշտի դլլանդի, բու կաշի, բու բաշի: Իստիր սան ափար, իստիլ սան րախշի»:

Գյուղացին թուրքին հասկացնելու և թարգմանության համար երկու հատ ոչխարի հախ ա տալի Օթոսին:

15. Համբոն հրսանքից հարփած դուս ա գալի ու բախչընը մի ծառի քոթկի տակ խտոր

ա ընգնըն քնըն: Մին էլ էրագ ա տենըն, մթամ ինքը հրսանքըն պար ա գալի: Աչքերը բաց ա անըն թե չէ. նրան նիենց ա թվըն. թե գումնադիոլ են ածըն, ծառներն էլ պար էկալնի են ըրեվըն: Հենց գիդենըն ա էտ քոթուկն էլ գումնաչին ա, մի աբասանոց ա հանըն, թափով կպցընըն քոթկին ու գոռըն. — Ջան շաբաշ, տղերք, մի հատ տուշ:

Ասըն ա ու սկսըն պար գալը:

16. Համբոն գնացեր էր կայարան: Դրա ձեռին ժամացույց ա ըլըն: Մի կնիկ հարցընըն ա, թե. — Ախպեր ջան, ժամի քանի՞սն ա:

Դա մտիկ ա անըն ու ասըն. — Ժամի էրկուսն ա:

Կնիկը հարցընըն ա. — Ախպեր ջան, երկաթուղո՞վ ա:

— Հէ, քիրա ջան, շոշով ա:

17. Նիկոլի վախտը ցարի ստրաժնիկնին թաքավորական խարջը հըվաքելու հըմա գընըն են Կուրթան: Դրանց ձիանու կերը հատած ա ըլըն: Ուգում են կեր առնեն, համա ոչ մինը ոռւսերեն գիդենալիս չի ըլըն, որ դրանց պատասխանի: Աին էլ հիշում են, որ Մքթաղանց Համբոն ոսերեն գիդի: Դրան դի են տալիս, կանչըն են, թե ստրաժնիկներին պատասխան տուր:

— Եսը, — որդակի պես գոռոգացած ասըն ա Համբոն:

Ոըսնին դրան հարցընըն են. — Սենո ե՞ստ:

Դա պատասխանում ա. — Եստ, ռուս ջան, եստ:

— Այվոզ ե՞ստ, — հարցընըն են ռըսնին:

— Եստ, եստ, — նորից պատասխանըն ա Համբոն:

— Նու, իդի պրինիսի:

Ոըսների էս խոսքի վրա Համբոն հլեդ ասըն ա՝ եստ: Ասըն ա ու տեղիցը ժաժ չի գալի:

Դու մի ասիլ էս խեղճ Համբոն մենակ եստն ա գիդենալիս ըլըն: Ոըսնին հենց գիդենըն են իրանց ձեռ ա առնըն, պլետնին քաշըն են, դրան սկսում են ծեծիլը:

Էդ վախտը մինն ասըն ա թե. — Տղերք, Ներկարարանց Համբոն էլ լավ ռըսերեն գիդե,

կանչենք սրանց մի բան հսկացնի, հլբաթ սրանց ռուսերեննին իրար բռնըմ չեն:

Ներկարարանց Յամբոն գալիս ա ըտի ու ասըմ. – Նետ. նետ, ողսնի ջան:

Դա էլ մենակ նետն ա գիդենըմ:

Ողսնին մտածըմ են, որ մարթ ա էլի, հլբաթ հսկացել չի, բրախըմ են: Ծածկած, հասիլ եղած Յամբոն վեր ա կենըմ ու էն մեկել Յամբոյին ասըմ. – Յամբո ախպեր, քո նետը էլել չէր է, իմ եստին սպանիլ տին:

18. Յամբոյանց գեղըմը մր կընյազ ա ըլըմ, ընդար չար մարթ ա ըլըմ, որ գեղացիք դրանի ուռու պես դողալիս են ըլըմ, հեչ մընի հետ էլա խոսըմ չի՝ ընդար հմբարթ ա ըլըմ:

Մըհետ Յամբոն ճամփովը անցկենալիս ա ըլըմ՝ սելին նստած, մընել բրավուրդ ա անըմ, որ հրես ղըբա իրան ա գալի կընյազը՝ իրա ֆայտոնին նըստած: Ճամփեն էլ նեդ ա ըլըմ: Ես կնյազը կայնըմ ա ու գողըմ դրա վրա:

Էքսի օրը Յամբոն վեր ա ըլըմ կըտերը կայնըմ. – Լկ ժողովուրդ, հըլա էկեք:

Ժողովուրդը թուփ ա ըլըմ. – Ադա, էդ ի՞նչ ա էլել:

– Բա ասիլ չեք կընյազը ինձ հետ խոսաց:

Ժողովուրդը ըրմանըմ են. – Ադա, ի՞նչ ասավ:

– Ասավ՝ շան տղա, սելըդ դրադ քաշի:

19. Մի կուրթանցի գընըմ ա քաղաք, որ ըրեխանց հմաը շոր-մոր առնու, ճամփին

ուզում պատառ մը դինջանա, չիբուխը վառի. եդ ա դառնում, որ քամին կրակը հանգցնե ոչ. մըտիցըմ ընգըմ ա ետ շրջվի ու դիենց էլ ադաք ա գնում:

Մին էլ իրանց գեղացոցն ա ըռաստ գալի, հարցընըմ ա. – Յեր օխնածներ, ես հլա գընըմ եմ քաղաք, բա դու ք էդ ուր եք գընըմ:

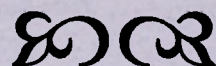
20. Էրկու կուրթանցի իրար հետ վիճըմ են, թե են ըրվացողը ռեգակն ա, թե լիսնա՞կը: Մի օքմի ա անց կենալիս ըլըմ, սրա աղաքը կտրում են. – Յենց արեվըտ ապրե, ախպեր, դուն դուզն ասա, էն արևն ա, թե լիսնակը:

Սա թե. – Գիդեմ ոչ, ծեգ մատաղ, ես ըստենցի չեմ:

21. Կուրթան գյուղի նախագահն ու հաշվապահը գընըմ են Մոսկվա: Մոսկվայում նախագահը մի հատ ցիլինդրը ա առնըմ, ցիլինդրը գլխին մի քիչ մեծ ա ըլնըմ: Յաշվապահն ասըմ ա. – Վնաս չունի, նախագահ ջան, ծմեռը բրդի գուլպով կհավաքես:

22. Մի կուրթանցի ըռավողը քչերհանա ջղայնացած տանիցը գնալուս ա ըլում. հարևանն ասում ա. – Էդ ու՞ր ես գընըմ ըտ-հենց ջղայնացած:

– Գընըմ եմ ընգնեմ քարիցը. խոզըս իրա տասներկու բալին անդեր թողուց, քարիցն ընգավ, ափսոսաց ոչ, ես իմ էրկու բալին իսի չտեմ անդեր թողա:

1. Մի չխոսկան հարս ա ըլում: Գալիս ա պատրոնին ասըմ ա. — Գոմեշը ծնել ա:

Պատրոնը ասըմ ա. — Է՞գ ա, թե՞ ործ:

Հարսը մատը տանըմ ա պատրոնի առաջը, ասըմ ա՝ ործ ա:

Պատրոնը հարցնում ա. — Ի՞նչ թավուր ա:

Պատրոնը մածուն ուտելիս ա ըլում. մատով վեր ա ունում, մինը ծակտին ա քըսըմ, մինը՝ պոչին: Սսում ա՝ պոչն էլ ա սիվտակ, ծակատն էլ:

2. Մի տղա ու աղջիկ սիրահարված են ըլում, աղջկա հերը տալիս ա ուրիշ տղի:

Սիրածը իմանում ա աղջկա գնացած գյուղը, լավ փող ա աշխատում, իրա նման մի անբեղ-անմորուս ընգերոջ հետ կնգա շորեր են հագնում, գնում են աղջկա գնացած գյուղը: Գնըմ են, հասնում են հարսի պատրոնաց դուռը, կեսուրին ասում են. — Ղոնսյիս չե՞ք ուզում:

Կեսուրն ասում ա. — Ղոնսյիսն աստծունն ա, համեցեք: Հարցնելն ամոթ չըլի ո՞վ էք:

Սրանք թե՛ մինս հարսիդ հոքիրն ենք, մինս՝ հարսիդ մոքիրը: Հաց են ուտում, տեղ են շինում, որ պառկեն, հարսն ասում ա. — Չէ, մերա ջան, թող մոքիրս իմ կշտին քնի, հոքիրիս տեղը ջոկ գցի:

Գշերվա մի վախտ պառավը վեր ա կենում, որ գնա օդեն, կորկոտ էփի, ինամիներին հաց տա: Գնում ա կորկոտն էփի ու եղ ա գալի, տեսնում ա յորդանը վրներից ընգել ա ու հարսի մոքրի պոռտի տակից սիե մի ցից էլած բան կա: Գնում ա եղ կորկոտն էփում ա, ասում ա.

— Խըլթը, խըլթը, կորկոտ ջան,

Բըլդը, բըլդը, կորկոտ ջան,

Թե ասեմ ճուճ ա

Հոգուս մնում ա, թե չէ, էս ի՞նչ բան ա:

Ըռավողը ինամիք կերան, խմեցին, գնացին: Կեսուրն ասում ա. — Այ հարս ջան, են ինչ էր քու մորքուրի պորտի տակինը:

Հաղսը թե. — Ի, մերա ջան, էվել բան ա

դուս էկե, ասում են որ ապիլացի անեն, կմեռնի. էնա հնե մնում ա:

Կեսուրը թե. — Կայ դատն իմ գլխին. հողն իմ գլխին, խեղճ կնիկ...

3. Մի աղքատ մարդ ու կնիկ են ըլնում, ունենում են մի մեշոկ բուրդ: Կնիկը շատ թամբալ ա ըլնում, թամբալությունից մի օր հիվանդանում ա:

Մարդն ասում ա. — Այ կնիկ, ի՞նչ ես ուզում:

Կնիկը թե. — Խնջմնջաջոց:

Մարդը ըերում ա մի մեշոկ բուրդը վառում ա:

Կնիկը ասում ա. — Օխա՛յ, քիչ ջանս հետ եկավ: Դե լավ, էն մինն էլ վառի, ելավանամ, լավ կլեն:

Էն մինն էլ վառում ա, ասըմ ա. — Օխա՛յ, վա՛յ, արդեն պոժա, լավացա:

Կնիկը լավանում ա, վե կենում. մաղդը բուրդը վառելու հերսից էնքան ծեծում ա, թագադան հիվանդանում ա:

4. Մեր շրջանումը մի հաղս մեկելի մաղդուն իսլում ա, իրան մարդ անըմ: Սրանց տեքոր տղի հրսանիքն ա, էրկուսն էլ գալիս են հրսանիք: Հրսանքավորներից մեկը մոտենում ա էդ մաղդ իսլող կնգանը, ասում ա. — Մ քիրա, անունդ ի՞նչ ա.

Սա թե. — Կաքավ:

— Որ մի երգ ասեմ, հո չես նեղանա:

Թե. — Չէ:

Ու ասում ա.

Կաքավը կայնել ա քարին,

Կտույը լիքը արին,

Խլել ա ուրիշի յարին,

Ինքը մնա չոր քարին:

5. Մի տղա նշանվում ա. նշանելու իրիգունը, որ նշանվորնին գնում են իրանց տները, մնում են նշանած տղեն, իրան զանքաջը: Ձանքաջն ասում ա. — Բեզլար ջան, հլա մի քիչ զրից արա:

Սա թե. — Է՛, այ մերա, ինչ գիդեմ, որ ինչ զրից անեմ:

– Բա հեջ բան չգիդե՞ս, – ասում ա զանքաջը:

– Մի բան գիդեմ, կայնի ասեմ. – ասում ա Բեգլարը:

– Ասա, քի մատա՞ղ, – ասում ա զանքաջը:

– Գետը վթարսլ ա, Դազախեցոնց շունը մի մաշկո ա խեխտել: Էդ դադարը գիդիմ:

6. Մի տերւ հրսանիք ա ըլում, մի աղջկա սիրած զուռնաչի ա ըլում: Աղջիկը գնում ա պարի մեջը մտնում:

Տղեն ասում ա. –

Կաաի՛նկա, Կաաի՛նկա,

Ես քո մետր մապին մեռնեմ, Կաաի՛նկա:

Աղջիկն էլ պարիցը լեզու ա ըլնում, խոսում, ասում ա. –

Յոթ ծականի պուռնիդ մեռնեմ, Մաթևոս,
Յոթ ծականի պուռնիդ մեռնեմ, Մաթևոս,
Թապա կարած չուխիդ մեռնեմ, Մաթևոս,
Յոթ ծականի պուռնիդ մեռնեմ, Մաթևոս,
Թապա կարած չուխիդ մեռնեմ, Մաթևոս:

139. ՕՉՈՒՆՅԻՆԵՐ

1. Դրադից մաըդ Օծուն գեր քոք խոգ առնելու, դարգում ին Ջրգարանց Մաթդիրոսի տուն, սբա էվելի անըմը խոգ էր, ուներ շատ խոշոր ու չաղ կնիկ ու նման մի աղջիկ: Դարիք մարդը հարցընըմ էր. – Քեռի ջան, ասըմ են էրկու մերին ունես, էկել են առնելու:

Սա էլ գիդար, որ շուլուխ ա, տանըմ էր շանց էր տալի կնգանն ու աղջկանը, թե՛ իմ խոգերն էս են, թե ծեռնըտու ա, տար: Մարդը փոռ ու փոշման եղ էր գընըմ:

Մինը թաղիք առնող էր գալի, ասըմ ին՝ Ալեքսանանց Ավետիքը լավ թախքներ ունի (սրա էվելի անումն էլ թաղիք ա), դաըգում ին մորը:

Մինը դազ էր ուզում առնի, դարգում ին Ջանանց Ավետիքի տուն, սա գլխի էր ըլում, ասում էր. – Մի քիչ շուտ իք էկել, ծախեցիք:

Մինը խանութ լոբի առնելու էր գընըմ, ըստի ասում ին՝ Մակարանց Վարդանն ունի, գընըմ

էր Լոբոնց տուն:

Մկարանց Վարդանը գլխի էր ըլըմ, ասըմ էր. – Մի քիչ եղացել եք, հատավ:

Կամ՝ Լոբին հաբցնում էր. – Ո՞վ ա դարգել:

Ասըմ ա. – Սաքունց Վասիլը:

Ասըմ ա. – Գնա, ասա քաշ ու կշեռք չունեմ, պոգը (Մաքունց Վասիլի էվելի անումը սյոգ ա) դարգի՝ պոգով չափենք, տանք:

2. Օծունցի մի մարդու կովը գողացած են ըլում, բայց թե ով ա գողացել, չի իմանում: Կովատերը պրիստավին բողոքում ա, իրեքի վրա կարծիք ա անում: Պրիստավը իրեքին կանչում ա, թե՛ էս մարդի կովը գողացել եք: Նրանք էլ ատկազ են ըլում. մենք էդ բանի տերը չենք, խաբար չենք: Վկա չսա. որ հաստատի: Պրիստավն ասում ա՝ դե գնացեք: Արանք դուս են գալի, որ գնան, եղնուց ծեն ա տալի, թե. «Գողի մինը, դուն ո՞ւր ես գնում»: Դրանց մեկը եդ ա նայում, որ եդ ա նայում, ասում ա՝ դե պատմի, ասա: Սա թե՛ Աղա ջան, ո՞րն ասեմ:

Մարդը շշկլըմ ա, էնդար գողութիւն ա արել, իմանում չի, որը պատմի:

3. Մեկը եզները լծում ա, գընում ա անտառից փեղ բերի: Մի քարափի գլխին մի ծառ ա, ծառը որ կտրի՝ ծորը կընգնի, եզնիքը լծում ա ու ջնջնլով ծառիցը կապըմ ա, որ կտրի, վեր ընգնելու ժամանակ եզնիքը քաշեն էս քարափի գլխի վրա վե գցեն: Դե մեծ ծառ ա ըլըմ, նա կտրըմ ա թե չէ, էդ ծառի ուժը շատ ա ըլըմ, եզնիքն էլ հետը քաշըմ ա, դվեք ա ածըմ ծորը: Դա աչքերը դառնըմ ա ու կուչ գալի, ասըմ ա. «Այ մարդ, էրագում ըլեմ, էս բանը իրական չըլի, էրագում ըլեմ»: Բայց որ տենըմ ա, որ էդ ա ծառը եզները ծորը տարան, ասըմ ա. «Եզնիքն էլ ջանդամը, լուծն էլ, ջնջիլն էլ, բայց սամենիս ափսուս»:

140. ՀՈՐՈՍԻ ԱՌԱՎԵՆԵՐԸ

1. Էս գեղումը՝ մի հարսը գնում ա ալիք վրո ունի: Ջվալը լիքը ալուրի սնի քմակին

¹ Ընողում (Ծ.Կ.):

դրած ա ըլում: Հարսը հափուռը սնի երկու կողքովը տանում ա, ալիորը հափուռում. որ բերիլ տի, մթամ թե օգտագործեն: Հըմի ալիորը հափուռել ա, թե ուզում ա բերր, վեր ա ուռնում, գիրում չի, թե ինչ անի, եդ հարսին ըտե թողնում են, գալիս են Հոբոսին տանում:

— Հոբոս, արի հլա մի խելք շանց տու, ինչ անենք, որ էս հարսի ծեռները սիենց բան էլած ա:

Հոբոսը մտիկ ա անըմ, մտիկ, ասում ա. — Թե սինը կտրե՞ք, տունը չորս սընի վրա շինած վենձ տուն ա, տունը փուլ կգա, մենք տակին ենք. րեբեք հարսի ծեռը կըտրենք:

էդ ասում ա թե չէ, էդ հարսը ալիորը եդ ջվալումը վեր ա ածում, ծեռները քաշում, նոր տենում են, որ էդ հնարը կա, էլ ինչի ենք Հոբոսին բերել:

2. Մի մարթ էս մեղ գեղիցը մի սապոգի թալ ա գդած ըլում, սապոգն էլ ով ա տեհած ըլում, թե սապոգն ինչ ա, ով ա գիրում որ թվի րան ա ըլում: Գիրեն ոչ էս ինչ բան ա, գնում են Հոբոսին ասում, որ. — Արի, մենք մի բան ենք գդել, տես էս ինչ ա:

Գալիս ա, գես պտռոց անըմ, դեն պտռոց անըմ, մտիկ ա անըմ, ասըմ ա. — Սա դագմի բուն ա, դա ուրիշ մի գադ էլ ա չի:

3. Եզը ոնց ա ըլել, կըրասումը գարի ա էլել, իագուռ ա էլել, գլուխը կոխել ա էդ կըրասի մեջը, չարիշ են էկել, չարիշ են էկել, կարացել չեն էդ պոգերը հանեն, էկել են Հոբոսին տարել, թե. «Արի մի խելք շանց տու, ինչ անենք»: Գնացել ա, մտիկ արել, տեհել ա կարում չեն հանեն, ասել ա. «Եզան շլինքը կըտրենք»:

Եզան շլինքը կըտրել են, գլուխը մնացել ա կըրասումը, եզն էլ էդ ա սատկել ա: «Հոբոս, բա հըմի ի՞նչ անենք, էլ չենք կաըում գլուխը հանենք, գլուխը միջին ֆոտելու չի». Թե. «Հմել կարասը կտրենք»:

4. Մի նալն են գըղնում, նալը տեհած չեն հըլբաթ, տանըմ են Հոբոսի կուշտը. — Հոբոս, բա սա ի՞նչ կըլի, էս ի՞նչ չի ըլի:

Սիե պտռոց ա անում. պտռոց ա անում. ասըմ ա. — էս մեկը մաշվել ա, վեր ա ընգել, — ասըմ ա. — էս լիսնեկի կեսն ա, էս էլ՝ մի կեսը, մնացել ա ընդի:

5. Հոբոսը իրեք աղջիկ ա ունենում, էդ աղջկերանց հըմա խնամախոս են գալի, հերն ասում ա. «Դուք միմըդ էլ ա խոսեք ոչ». իրեքն էլ թղիկ են ըլում: Խնամախոսը նստոտած ա ըլում, մի անդեր մուկը գալիս ա դենը անց կենում, միմն ասում ա՝ մուտը, մուտը. էն միմն ասում ա՝ մտավ ծատը, էն միմը տեհած չի ըլում, ասում ա՝ ոնչ տեհել են, ոնչ էլ տոսել:

6. Մի հետ, ուժեր կաըկուտի վախտը գեղը-ցիք հըվաքվըմ են, թե մեր առտերն ինչ ըլում են, թող ըլին, գըմանք գոնե տանուտերի առտը փրկենք: Ըժում ամեն միմը տանիցը վիր ա ունում. որը մի փալաս, որը մի թաղիք, որը մի լըհեք, որը իրա եփընջին, վազ են տալի դըբա տանուտերի առտը, փըռում են վբեն: Յորնի հասկերը գեղացոց ոտների տակին ջառթվում են, ոտնատակվում ու գեղնի հետ դըգվում:

7. Մեր գեղացի Հոբոսը իմաստուն մարթի անում ա ունենում:

Մի հետ ըկռավնին վրա են տալի գեղի արտերին ու չիմ փըջացնում: Գեղացիք միտք են անում, միտք, գլխի չեն ընգնում, թե էդ զուլումիցը ո՞նց պըղծնում: Վերջը, թե՝ էս բանիցը Հոբոսը գլուխ կհանի: Վեր են կենում գալիս Հոբոսի կուշտը:

— Արա, ի՞նչ ա էլել:

— Էդ անդեր ըկռավնին արտերը թամուզ դում-դուզ են անում:

— Մրա, էդ անդերնին ո՞ր կըռնուցն են գալի:

— Գադա տափի կըռնուցը, Հոբոս ջան:

— Վա՛յ ծեր տունը չըքանդվի, գլխի չե՞ք ընգել: Էդ կոխկի կարմունջը քանդեցեք, էլի...

141. ՀԱԼԱԾ ՅՈՒՂԸ ԿԱՐԱԳ ԸԻՆԵՅ

Շահալի գյուղում մի տարի անասունների կաթնատվությունը ընկնում ա, ու գյուղացիք

չեն կարոյմ յուղի հախը տան: Բն անեն. ինչ չանեն. հավաքվում են գեղացիք, որոշում են գեղի վեցձերը գման տանսիրոջ ոտը, խնդրեն, ըղաչանք անեն, որ յուղի հախը պակասացնի. յուղ չունեն, կարալ չեն տալ: Տանտերը լըսըմ ա, միտք ա անըմ, միտք ու թե. — Որ կարալ չեք հալւած յուղ տա, կարագ տվեք:

Գեղացիք սուս ու փուս եղ են գալի: Հասնըմ են գյուղ, տենըմ են անհամբեր գեղացիք հավաքվել են գյուղամիջումը:

— Հը, ի՞նչ ասավ:

— Ասավ հալած յուղ կարալ չեք, կարագ տվեք:

Էսպիսով օգտվելով գյուղացիների միամտութունից, տանուտերը յուղի դիմաց կարագ պահանջելով հարկը ավելի է բարձրացնում:

142. ՄԱՆՄԱՐԱՆԱՆԻ ՀԱՆՈՒՆԷՆ ԵՍ ԴԱՌԵՆ

Դարբասեցի Ասլամագանք մի շուն են ունեցել: Հենց որ Ղշաղում գումնի ձեն ա լսել, վազել ա հարսանիքի ոսկոռ կրծելու: Մինչև կարմունջն ա հասել, գումնի ձենը Դարբասում ա ըսկսվել, Ղշաղում կտրվել ա: Շունը հետ ա վսզել և էսպես վազվզելով մնացել ա սուլած:

143. ԸՐԻՑԱՆԻ ՄԱՐՈՒ ԴԱՌԱ

Ըրիցանց Աաքոն հնծելիս հանգստանում չէր, էնդար էր հնծում, որ վեր էր ընկնում ձորի միջումը: Վեր էր կենում էլեդ հնծում:

144. Վահագնեցի դարբին Կախանց Աաքոն ամառվա մի օր Ըրիցանց Աաքոյի ձիու կամն ուզում ա: Աա թե. — Տար, համա ըռավողը վաղ բեբես, գիդաս կալը հանած ա, օրակալ են անըմ:

Մի շաբաթ ա ընց կենում, համա դառբինը կամը բերըմ չի: Մի շոգ օր, ճաշադեն, Ըրիցանց Աաքոն շապիկը հանըմ ա ու գընըմ ա դբա դարբնի կալը: Առանց ծպտուն հանելու կանգնացնում ա ձին, կամն անջատում և սուր

քարերի կողմը դնում տկլոր մեջքին ու գյուղամիջով գալի: Հարցին պատասխանում ա. — Անում են, որ քանիս զավ տա. մեկ էլ որ գան ուզեն. չտամ:

145. Վահագնեցի Կողոմ Մարսիրոսը՝ Կողոշանց Մարսիրոսը գնում ա Ըրիցանց Աաքոյի տուն, տաս մանեթ փող ա ուզում: Աաքոն փողը տալիս ա, հետն էլ թմբահ անում. թե՛ թեզ եղ կբերես: Կողոմը դուս ա գընըմ, նես ա գալի, փողը եղ ա տալի. ասըմ՝ սրանի թեզը չկա:

146. Վահագնեցի Վարդմանց Ամիրխանը վաշխով փող ա տալի և ստացողների ազգանունները գրում դավթարում: Պարտատերերից մինը ժամկետը լրանալուց հետո գալիս ա Ամիրխանի մոտ, հարցնում իր պարտքի չափի մասին: Ամիրխանը նայում ա ու ասում. — Քսան մանեթ պարտք ես վե կալել, էսքան էլ շահն ա:

Պարտքատերը ասում ա, թե՛ տաս մանեթ ա վե կալել, ոչ թե քսան:

Ամիրխանը պատասխանում ա. — Բա դավթարը սուտ կասի՞:

Դրանից ժողովիդի մեջ մնացել ա. «Ամիրխան ըիծու դավթարը սուտ չի ասիլ» դարձվածքը:

147. Էրկու հնգեր իրար հետ քյնալիս տենըմ են հրեն մի պան կյետը տանըմ ա: Հնգերներից մինը մոտանում ա թե չէ. տենըմ ա արջ ա, բրախըմ ա, վըր ետ կյա, համա արջը տրան փըռնըմ ա, սա էլ կարոյմ չի ագատվի:

Մէկէլ հնգերն էլ գյիդում ա թե կարոյմ չի պիըի, ասըմ ա. — Արա բրախի, բրախի, մոթալը բրախի:

Հնգերը թե. — Ես բրախըմ են, համա մոթալը ինձ բրախըմ չի:

148. Սովի տաբի ա ըլում, մի քանի մարդ Ջալալօղլուցը հըրվաքվըմ են, գնում Թիլվիզից ցորեն առնըմ, բերըմ: Ճամփին թուրքերը կոակ են տալի, շատերին սալանում, ցորենը խլըմ: Գեղացու մեկը սաղ ա մնում, մի հանգով փախչում ա, գալի տուն, կնկանը պատմըմ ա, ասըմ

ա. — Ա կնիկ, ճմփին թուրքերը վրա տվին, քանի քանըսին սպանեցին, ցորեննին էլ առան, տարան:

Կնիկը թե. — Ա տղա, քեզ էլ սպանեցի՞ն:

149. Նիկոլի վախտովը Ձաղիծորըմը գեղացոնց մեկի խոզը կորըմ ա: Շամուլոցի մեկը գողանում ա էդ խոզը, բերըմ իրա տուն: Ստրաժնիկնին գողի իզը բռնած գալիս են գյուղ, տնետուն ընկած խուզարկություն անըմ: Խոզը գողացողը խոզը դընըմ ա էրեխի օրորոցըմը, շորով ծածկըմ, կնգանն էլ չոքացնում կշտին, մթամ ծիծ ա տալի: Ստրաժնիկները մտնում են օթախը, որ խուզարկեն, մարդը դիմում ա դրանց. — Աղա, թե ես էս գործին ագյահ ըլեմ, էս օրորոցի էրեխի միսն ուտեմ:

Ստրաժնիկնին թողնում են, հեռանում:

150. Համգաչիմանցի մի եգատեր ուզում ա եզը ծախի: Գեղացիք թուփ են ըլում, գինը որոշում, հետո կենտ-կենտ ուզում են, որ մի քիչ գինը պակասացնի: Գյուղացին ոչ մեկի խաթոր չի կոտրում, բոլորին էլ բաշխում ա:

— Այ տա, էդ դադա բաշխեցիր, րա քեզ ի՞նչ մնաց, — հարց ա տալի մուշտարիներից մինը:

— Ինձ էլ իմ եզը մնաց, — ասում ա ու եզանը քշում ա դբա իրա տունը:

151. Անուշը պարի մեջ պարում ա: Առտենում են ու գգուշությամբ ասում. — Անուշ, Իսպիրը՝ մեռել ա:

Չղադարեցնելով պարել, նա պատասխանում ա. — Իսպիրը մեռել ա, Անուշը պար չպտի կյա՞լ:

152. Անուշը մի վեդրո կաթ ա բերում սարիցը թե. — Իսպիր, վե կաց, կաթ եմ բերել, կուգես՝ կուգես, ուզիլ չես՝ գլխիդ կածեմ, — ու լցնում ա գերեզմանի վրա:

153. Լոռեցի պապը արթնացնում ա թռռանը, որ գնա դպրոց:

— Ախի, վե կաց, շկոլ գնա:

— Պապի, ես ճաշից եղն եմ, է՛...:

— Ճաշից եղը ո՞րն ա. թեզ գնա, որ թեզ եո գաս, հավ կա, ճիվ կա, դաս սովորիլ կա:

154. Լոռեցր մի հըլըվոր մեռնում ա: Բարեգամնին հըվաքվում ին, լաց ու կոծ անըմ:

Հըրեվանի որբեայրի կնիկը դիմում ա մեռելին. թե. «Համբո ջան, մեռ մարթին կասես, որ դարդ չանե, ըրեխեքը սադ-սըլամաթ, վենձացել են, մենք էլ լավ ենք, մենակ իր պակասությունն ենք քաշըմ»:

Մեռածի կնիկը թընգթնգացնելով վրա յա բերում. — Մեր Համբոն մտքամոլոր ա, մատին թել կապե, որ մտքիցը ընկնի ոչ:

Հըրեվանի կնիկը իրա շորիցը թել ա գտնում, կապում մեռածի մատիցը:

155. Լոռեցի մի մարդ հիվանդանում ա, կանչում ա կնռը թե. — Այ կնիկ, մախս մոտ ա, կանչի ռոդկերանցս, թող գան լսեն իմ վերջին պատգամները:

Որդիները գալիս են: Հայրը դիմում ա ավագ ոըդուն. — Բալա ջան, ես մեռնում եմ, էս տարի խարջըդ շատ ա, գործիդ վերահասու կաց, նոր տուն չշինես:

— Չէ, — մեջ ա ընկնում կինը, — ինչ ուզում ա լինի, տունն ես տարի պետք ա չինի:

— Դու էլ, — դառնում ա գյուղացին միջնակ որդուն, — ուսումդ կավարտես, հետո կամուսնանաս:

— Չէ, — թրի նման կտրում ա կինը, — էս տարի ծմռանը կամուսնացնենք:

— Շան աղջիկ, — տնքալով ասում ա հիվանդը, — թե մեռնողը դու ես, արի իմ տեղը մտի, ես վեր կենամ, դու խոսի, ես լսեմ:

156. Լոռեցի մի գյուղացի պատահում ա հարևան գյուղից իր ծանոթ գյուղացուն:

— Այ տա, էտ ո՞ւր ես գնում:

— Գնում եմ Շորագյալ:

— Ինչի՞:

— Գնում եմ իմանամ գարու գինն ինչ արժի, որ գամ մեշոկներն ու փողը վեր ունիմ տանիմ, գարին առնեմ:

* Իսպիրը Անուշի եղբայրն է (Շ.Ա.):

– Այ տմաշեն, էնա ես մեշոկն ու փողն էլ տանեիր էլի”:

– Տո սարսաղ, ես հո՞ չաշ չեմ, որ մեշոքն ու փողը բեռն անեմ, տանեմ, բալքի գարի չկա:

157. Լոռեցի գյուղացին հանդից տուն ա գալիս, տեսնում ա հորթը բաց ա ընկել, կապում ա, մտնում տուն: Մի քոչ հետո դուրս ա գալիս, տեսնում ա էլի ա բաց ընկել, բռնում ա նորից կապում: Առավրտվա ծեգին վեր ա կենում, որ հանդը գնա, տեսնում ա հորթը **չկա**: Քաշում ա կնկանը դրբի տակ, տուր թե կտաս:

– Այ տա, հորթը էն ո՞նց էիր կապել, որ քեզանից եղը երկու անգամ էլ ես եմ կտալել ու հմի եղա էլել:

158. Շնորհցին արադ ա քաշում, հարևանն հոտն առնում ա, միանա գալիս ա թե. – Հարևան, եկել եմ ձեր բիզը տանեմ, շտապ հարկավոր ա:

– Տար, համա արի մի-մի բաժակ աբաղ խմենք, նոբ տար:

Մինը երկուս ա դառնում, էրկուսը իրեք, մարդը հարբում ա, մոռանում ա մոզոնած սուտը, վեր ա կենում, որ գնա:

Հարևանը բերում ա, որ տա բիզը. – Կաց, այ տա, բա բիզը չե՞ս տանում:

– Բիզն ընչի՞ս ա պետք, ես հո փալանդուզ չեմ:

159. Դեբեդ մի անբան մարթ ա ըլլմ, համա ունենում ա մի լուծ լավ եզմիք: Լմեն սրա կես քշերին սա մերին ա գընում, որ լիսապեծին տեղ հասնի, փետը դբստի ու ըիզվա հովրն տուն գա:

Մի սրա էլ գնալիս ա ըլլմ, մի քանի թայքաշ տղեք խոսքները մին են անում, ող դբա գլխին օյին խաղան: Գեղիցը ըհագին հեռու, ճամփի դրաղին տապ են անում, եփ սա քշերվա կրսին սելով անց ա կենում, թաքուն եղի կռնիցը դուս են գալի, տենում են քնած ա, սուս ու փուս եզնանցը հոք են անում դրա գեղը ու իրանք ծկվրմ:

Եզմիքը մքիչ գնում են ու կանգնում: Մի քուն քնելուց եղը տերը վեր ա կենում, տենում ա սել

կանգնած ա. քնակուլով ճիպոտով եզնանցը տալիս ա ու թագադան խռմփացնում: Մին էլ են բաշտին զարթնում ա, իրա հվատովր, մթամ թե մերին ա հասել, համա տենում ա, որ իրանց դուսն ա. խեղճ եզմիքն էլ լուծը ուսներին նստոտել են ու արխեին իրանց հմա արոճ են անում: Ըրմանում ա: Ասում են, նըհենց էլ իմացավ ոչ, դրուստ քշերվա կրսին ինքը դոնիցը գնացել ա՞, թե եզմիքը լծել ա ու ինքն էլ սելի վրա քնել:

160. Մի քյասիբ կմրկ ա ըլլմ: Դրա կրակր վառելիս չի ըլլմ: Էրկու կտոր փետ ա դնում ծեղ-ծեբի, ախչիկր փչում ա, փչում, կառ չի ընգնում:

Աբն ախչկանն ասում ա. – Ախչիկ ջան, գնա տերտերին կանչի, մեր կրակր օխնի, բելքի կառ ընգնի:

Աղչիկր գնում ա կանչում: Տերտերը գալիս ա տուն, տենում ա էրկու կտոր փետ են **դրել** ծեղ-ծեբի, ախչիկր փչում ա, կառ չի ընգնում: Լսում ա. – Օրշնած, էրկու կտոր փետ ես գծել կմըլմըլա,

Թե մի իրեք-չորս կտոր գծես, կգրգուս,

Տերտերի հախն էլ կտաք, որ գնա:

Մի քանի կտոր փետ են գծում, տենում են կառ ա ընգնում, կրակն ըսկսում ա գրգռալ:

Ապրիս, տեր հայր, օրշնեցիր, կրակր կառ ընգավ:

161. Վարդաբլուրցիք բենգինի դատարկ թոչկեն ուզում են մաքրեն, մեջը ձեթ լցնեն: Էրկու հոգի նստում են բոչկր՝ մեկը մի ծեղին, մեկելը՝ մյուս ծեղին, թուղթ են վառում, գցում ծակրց ներս, որ բենգինը վառվր ու հոտը դուս գա: Գազը բարձրանում ա, բոչկեն պայթացնում, էրկուսին էլ հանում վեր, կտոր-կտոր անում:

Այդ դեպքից հետո վարդաբլուրցիներին բոչկա տրաքացնողներ են ասում:

162. Համամվր թունելը փորելու ժամանակ ֆիթելը հատած ա ըլլում: Լոռեցի ռանվորները մասըրքի փեստի մեջը ծակում են, որ ֆիթիլի տեղ բանացնեն, բարուրը լցնում են

մասրիքի մեջը, մեկին էլ կապում են թուկով, որ մասրիքի պոչը վառի: Վառելուն պես բարութը պայթում ա, իրան էլ շարտում փողոցը: Մարդը սկսում ա վառվիլը: Ինքն իրան բղավում ա. — Վառվի, Վանքո, վառվի:

Էրես-մերեսը վառվում ա:

163. Լոռեցի իրեք ախպեր աշխատում են կայարանում: Մեկը լապատկեն չանի տակն ա դնում ու կանդնում ա: Մյուսը հարցնում ա. — Այա, խի ես կանգնել:

Առաջինը պատասխանում ա. — Կայանելը պանելուց լավ ա:

Երկրորդը լսելով այդ նստում ա ու ասում. — Նստիլը կայանելուց լավ ա:

Երրորդն էլ պառկում ա ու ասում. — Պառկելը բրադուցը լավ ա:

Էդ օրը իրեքն էլ չեն աշխատում:

164. Հագար իննըհարյուր տասնըմեկ թվին չիգղամալցի երկու ախպեր ծիու բեռով ծու են տանում Թիվլիզ ծախելու: Ծախում են, թութուն են առնում, բերում: Թութունն էլ կանդարանդ էր: Գալիս են, հասնում են Դվալա գլուխը, սովում են, սպիչկա չունեն, որ իրանց հմա մի րան էփեն, ուտեն: Տեսնում են մի սարի գլխին կրակ են արել. մի ախպերը մեկելին ասում ա. — Գնա կրակ րեր, ես ջախմախ հավաքեմ, որ ճաշ էփենք:

Էս մի ախպերը գնում ա կրակ րերելու, տեսնում ա աքսիզը նստած կրակի կողքին: Կրակ ա վերցնում, աքսիզը կասկածում ա, հետը գալիս ա: Էն ախպերը ուզում ա իմաց տա, ճվում ա. — Ախպեր, ախպեր, մի կրակի տեղ երկու կրակ եմ րերում:

Ախպերը զլխի ա ընկնում, թութունը հանում ա, տանում, պահում ծառերի տակին: Աքսիզը գալի ստուգում ա, եդ ա դառնում, զընում:

165. Գութանը գնում ա հողը. պապը հողը վարելիս ա ըլում, կնգանն ասում ա. — Այ կնիկ, խաշիլ կեփես, մի մեծ քիրա եղ կլցնես, կբերես հոտաղներս ուտեն:

Պապը գնում ա գութանը վարում, տեսնում ա ըռավողվա հացը տատը դրգեց, րֆնչ դրգեց.

թանով սպաս, մի քիչ էլ կարաք գարի չափի մեջ. Պապը տալիս ա էդ դրկածը գութանի ճակտովը կոտրում ա, ծին նստում ա, գալի գեղը: Գալիս ա տատին ծեծում ա, ջահրեն ջարդում, կրակը վոա ա տալիս, իաշիլը էփում, եղը վիեն լցնում, տանում գութանավորին ուտեցնում: Էկսի օրը բերում ա հողի դրադին մատաղը մորթում ա, որ հողերը վարել ա, պրծել:

166. Մեր գեղումը մի հանդ կա. գեղի մենծ մարդիկը զընում են, որ հանդը բաժանեն Կուրթանի ու Վարդաբլուրի միջև: Վարդաբլուրցի մի մարդ հանդի մեջ մի ճիճու ա տեսնում, ասում ա. — Այ տա, կուրթանցիք սեկրետնի գեմլսմեր են բերել:

167. Լոռեցին քաղաք դոնախ ա զընում: Գաշի վախտը, ոսկոռները կրծելուց եղը, շարտում ա լուսամուտից դուրս, կաչում ա շուշեն ջարդում: Լոռեցին գարմանում ա. — Հրեֆ — հրեֆ, լիսը սառցրել են:

168. Մի մարցեցի մարթ շատ դժար հիվանդ ա ըլում: Ասում են՝ ի՞նչ ա սիրտըդ ուզում: Ասում ա՝ տանծ եմ ուզում:

Սրա տղեն զընում ա քաղաքիցը տանծ առնում, մտքիցը ընգել էր, վեր հետը մեշոկից-րանից տանի, շլվարի փոխկերը պինդ կապում ա, ածում ա շալվարը ու գալի: Ավուո չի ըլել, գատ չի ըլել. սա մըչև ոտով զընում ա քաղաք տանծն առնում գալի, տեսնում ա ապին մեռել ա: Կողքին կաղնում ա, լաց ըլում ու ասում ա. — Վի՛, ապի ջան, բա էս շլվարինս ով դի ուտիլ, վեր դու մեռար, բա ես ինչ անեմ, գոնյա կդիմանայիր մըրև իմ գալն, էլի:

169. Երևանից մի մարդ Թումանյանով Դսեղ ա գնում: Ծամրին մի մարդու ա հանդիպում, հարցնում ա թե. — Ախպեր, ո՞ւր ես զընում:

Մարդը պատասխանում ա թե. — Դսեղ եմ զընում:

— Ախպեր ջան, Դսեղը լավ տեղ ա, քանի՞ տուն կըլնեն:

– Տաս, տասներկու տուն կըլնեն:

Որ գնում են գեղը հասնըմ, երևանցիմ տեսնում ա, որ մեծ գեղ ա. ասում ա. – Այ մարդ, բա ասեցիր տաս-տասներկու տուն կա:

– Ես կրիշեն չհաշվեցի, լավ ապրողներին հաշվեցի:

170. Մի դսեղցու հարցնում են, ասում են. – Զեռի, Նիկոլայի վախտն էր լավը. թե հըմի:

– Ի՛, Նիկոլայի շաշ հեռն են անըծել. նա աշխարհից ինչ գլխի ընգներ: Նա լիքը մեշուկը մի մանեթով ծախեր, դուք դառդակն էլ չեք մի մանեթով ծախըմ:

171. Խարազանց Շիջուկը սադ կյանքը Լոռվա ձորումը էծ ա արածացնում:

Շիջուկի ախպերը՝ Իսկանդարը մի օր թըլվիզ ա գընըմ, գարմանըմ ա. – Այ տա, էսքան մարդը էստի, մեր Շիջուկի անգջնին թշշում ա:

172. Կոնոն մի օր գընըմ ա հանդը, տենում ա չոբանը տավարն արել ա հանդը, արածացնում ա, ինքը՝ քնած: Փետը քաշում ա, քնած չոբանին ջարդում: Չոբանը վեր ա թռնում: Կոնոն թե. – Այ մարդ, դարդս հո են չի, որ դու հանդն ես արածացնում, դարդս են ա, որ դարդակ ես քնել, կմրսես, կհիվանդանաս, կմրսես, կհիվանդանաս:

173. Կոնոն գնում ա էրևան, կառավարական շենքի առաջ կայնըմ ա, ձեռը մեկնում ա վեր, թե. – Այ տա, հլա, հլա, ոնց որ դաստնա շինած ըլած:

174. Թիլվիզում մի գեներալ կնգա, աղջկերքի հետ գնալիս ա ըլում: Արանք տեսնում են մի կինտո լղար ծիու նստած գնում ա: Չին տակին լղարությունից ըրորվում ա: Աղջկերքը ծիծաղում են, ասում են. – Կարծես թե կինտոն լողկով լող տալուս ըլնի:

Գեներալը դիմում ա կինտոյին. – Княто, куда плывешь?

Կինտոն ծիու պոչը րարծրցընըմ ա, ասում ա. – Заходите в каюту, спросите капитана.

175. Լոռում մի տուն հարս են բերում, հարսը թամբալ ա ըլում: Պատրոնը որ ասըմ ա, թե՝ տունը մաքուր չես պիղըմ, հարսն էլ թե՝ տավար. ոչխարը շատ ա, հասցնում չեն: Պատրոնը քիչ-քիչ ծախում ա տավար, ոչխարը և թողնըմ ա մի էշ: Մի օր պատրոնն ասըմ ա. – Ապրի հարսս, տուն ու դուռը լավ, լավ թամուզ ես պահըմ:

Հարսը էրէխին ասըմ ա. – Ապնին ասա, բա որ էշն էլ ծախես, ինչքան թամուզ կպահեն:

176. Վահագնեցի Քոչմանց Բեժանը գալիս ա Կիրովական, ախպոր տղի տուն: Հարսն ասըմ ա. – Բիժա, որ իմանաս ինչ լավ բան են արել, շատ կգովես:

– Ասա, հարս ջան, ասըմ ա Բեժանը, – ասա, ինչ լավ բան ես արել:

Հարսն ասըմ ա. – Աշուտին (ամուսնուն) խմելն էլ են թարգ անել սովել, ծխելն էլ:

Բեժանն ասըմ ա. – Հաա՛, հարս ջան, ինչ լավ բան ես արել, բա որ ուտելն էլ թարգ տալ տաս, բա քեզ ինչքան կսիրեմ...

177. Դսեղցի Տեր Հովհաննեսը գնում ա Քարինջ մեռել թաղելու: Մարցա ճանապարհին պատահում են գեղացիք:

– Օրհնյա տեր, – ասում են գեղացիք, – տեր հայր, էս ո՞ւր առաջ բարի:

– Քարինջ:

– Խեր ըլի:

– Ինձ հմա խեր ա, համա տիրոջ տունը քանդվել ա, – պատասխանում ա քահանան:

178. Դսեղցի տղան հարց ա տալի թիլվիզեցի ծերունուն. – Բիժա, ինչի գլխիդ մազը սիպտակել ա, համա երեսինդ հլա սև ա:

– Գլխիս մազը երեսիս մազից քսան տարով մեծ ա, դրա հմա էլ թեզ սիպտակել ա, – ասում ա ծերունին:

179. Ակներցի նշանված տղեն ամռանը գընըմ ա Ուզունլար նշանածին տեսության: Նրա բախտիցը բոլոր տանեցիք կալումն էին, նշանածը տան րակն ա ավլում:

– Եղսո ջան, էդ ձեռիդ ավիլն ուտեմ, – ասում ա տղեն:

— Այ տղա, հո իմ հորանց էջը չես, — վրա ա բերում նշանաժող:

180. Դսեղի դպրոցում դասատուն պատմում ա տարվա եղանակների մասին՝ գարունը ծաղկեցընում ա ծառերն ու ծաղիկները, ամառը հասցընում ա բերքը, աշունը՝ բոլոր մրգերը, ծնեռը դաշտերը ծածկում ա սպիտակ ծածկոցով: Հանկարծ նա դառնում ա դեպի գրուց անող աշակերտին ու հարց ա տալիս. — Ատեփանիկ, ուրեմն ե՞րբ է մրգերի հասնելու և քաղելու ժամանակը:

— Ընկեր Վարդանյան, մրգերը քաղելու հարմար ժամանակն է, երբ շունը կապած ա, պահակն էլ բաղում չի:

181. Վարպետը դարտակ բռնութամանը տալիս ա աշկերտին, ուղարկում թոնոթի առնի:

— Բա փո՞ղը, — հարցնում ա աշկերտը:

— Հունարն անփող առնելն ա, թե չէ փողով ով ասես կառնի:

Աշկերտը եղ ա գալի, դարտակ բռնութամանը տալի վարպետին:

— Բա բռնութին:

— Էտա, քաշի, լիքը բռնութամանից ով ասես կքաշի:

182. Մեր գեղը մի մարդ ա ըլըմ, անունը Համո: Համոն ու հընգեղը իշաննին առաջ արած, գնում են անտառ փետ կտրելու: Համոն կացինը վե կալած վեր ա ըլլում մի մեմծ ծառի, որ կտրի: Ոնց ա ըլում, ոտի տակի ճուղքը կոտընում ա, Համոն ընգնում ա ու մեռնում: Հնգերը մոտ ա գալի, տենում ա Համոն վեղ ընգած, փորումը շունչ չկա: Ասում ա. — Ադա Համո, հըլա վի կաց, էնդար մեռել ես, վուր չես կարըմ մի էրկու իոսք ասի, կամ էնդար մեռել ես, վուր չես կարա՞ վի կենաս, էշին նստես, գընանք տուն:

183. Աի հագվեցի մարթ ու կնիկ են ըլըմ, ունենում են մի էշ: Դրանց էջը սատկըմ ա: Ասըմ են Ուզունլար իշի ծու են ծախըմ: Մարդը գնըմ ա խանութ:

Ծմերուկ տեսած չի ըլըմ կենքումը, խւսփում են, թե՛ ծմերուկը իշի ծու ա: Դա մի ծմերուկ ա առնըմ իշի ծվի հաշվով: Վեր ա ունըմ ու ճամփա ընգնըմ: Ճամփին հոքնըմ ա, նստըմ ա դինջանա:

Հանկարծ եղ ծմերուկը գլորվըմ ա ու գլորվելով գընըմ ա մի թփի տալի: Էտ թփիցը մի նապաստակ ա փախչըմ: Էտ մարթը եղնուց վագըմ ա ու կանչըմ. — Դսմաթ չունենք, դրա հըմա ուզըմ չի գնամ: Բերեի, փախավ, եղնուցը վագեցի, չկարացի բռնեմ:

— Վա՛յ, քու տունը չքանդվի, բաշարքդ կտրած մարթ ես, կբերեիր, էլի:

Ուսկողից թիգու մարթ ու կնիկ կռվըմ են, դեռ չուն ու ըսօր կռվըմ են:

184. Մարցեցի ջուխտակ ախարտանցից մինը մեռնում ա: Մեկելը պտահում ա քարնջեցի ծանոթին:

Էս մարդը նայում ա, նայում, գլխի չի ընկնում ու հարցնում ա. — Ամոթ չըլի հարցնելը, դու մեռա՞ր, թե՞ ախպերդ:

185. Ուզունլարցի վերֆերի կնիկը ռդդուն կոշկակարի աշկերտ ա տալի:

Աա մի էրկու օր մնում ա ուստի կշտին, փախնում, գալիս ա տուն, ասում ա. — Այ մերա, սորվեցա կոշկակարի արհեստը: Կաշին կթըջեմ, դալիբ կքաշեմ, կկպցնեմ, կմեխեմ ու կհանեմ:

Աեկել օրը ուստեն ռաստ ա գալի վերֆերուն, վերֆերին թե. — Ուստա, շատ շնորհակալ եմ, որ որդուս արհեստի տեր դարձրիր:

Ու ռնց ռր որդին էր իղան պատմել իր սովորածի մասին, ինքն էլ պատմում ա եղ մարդուն: Ուստեն բեղի տակին մտմտում ա. — Տե՛ս, է՛, շան ողդին համ ինքն ա սողվել, եամ էլ մորն ա սորվացրել:

186. Աի լոռեցի գնըմ ա Աշտարակ իրա բարեգամի տունը: Մի օր ա մնըմ, երկու օր ա մնըմ, մի շաբաթ ա մնըմ, երկու շաբաթ, վերջը մտքովն անց չի կացնըմ, թողա գնա իրանց տուն: Տան տերերի համփերութինը հատնըմ ա

ու մի օր էլ բարեգամի կնիկը դոնարյի հետ զրից ա անըմ: Դեսից-դենից խոսալուց եղը էտ կնիկը թե. — Ախպեր ջան, բա դու կնիկ, ըրեխա չունե՞ս, նրանց կարոտել չե՞ս:

— Բա ո՞նց չեմ կարոտել, կնգանս խաբար եմ արել, որ ըրեխանցն էլ վեր ունի, գա ըստի:

Դոնախի էս խոսքերը որ լսըմ չի, էտ կնգա էրեսը սնակնըմ ա, գնըմ ա մարթին ասըմ, թե. — Տնաքանդ, բա ասիլ չես, մեռ դոնախը սհենց, սհենց:

187. Մինը գնըմ ա մնի տուն դոնախ: Հաց են գցըմ: Հեր, տղա են ըլըմ, մին էլ՝ դոնախը: Տենըմ են էտ դոնախը շատ ա զոռ անըմ, հեր ու տղա իրար աշքով են անըմ: Տղեն ասըմ ա. — Այ հեր, էնքան կերա, մոգի դառա:

Քիչ եղը հերն ա ասըմ. — Ես էլ էնքան կերա, որ եզը դառա:

Դոնախը ձեռաց դրանց միտքը հսկանըմ ա ու հետ կոնգին վրա բերըմ.

— Ես էլ էնքան պտի ուտեմ, ող համ մոգին սատկո, համ էլ եզը:

Ասըմ ա ու արխսին ուտըմ: Իսկ հեր ու տղան սնակնըմ են ու կարըմ չեն մի բան ասեն:

188. Գեղամը իշով գնալիս ա ըլլում Արծիս, էրկու արծըսեցի տղա սկսում են Գեղամին ձեռ առնելը:

Ասըմ են. — Բիծա, որդիանցի ե՞ս:

Ասըմ ա. — Շնողցի եմ:

Մսըմ են. — Բա էշդ որդիանցի ա:

Մսըմ ա. — Էշս էլ շնողցի ա, ամա Արծսի փեսա ա:

189. Մարթի մինը գնըմ ա ճաշարան, շատ ա սոված ըլըմ: Տեսնում ա ծվրց ու սոմուց սավայի գատ չկա ուտելու: Մի տաս ձու ա վեր ունըմ, մի քանի հատ սոմի ուտըմ ա, համա կշտանըմ չի: Մի ձու էլ ա վեր ունըմ, ուտըմ ա ու կշտանըմ: Ձեռով գլխին տալիս ա, ասըմ. — Վայ խեղճ, ընչի ծերքին մի հատ չկերա, որ կշտացել ի:

190. Աշտարակցին ու լոռեցին հանդիպում են մի քերեղան ճաշի շուրջը և որոշում են՝ ով

շուտ կկարողանա իրար հետևից յոթ գյուղի ամուն տա, նա էլ ճաշը ուտի: Լոռեցին սկսում է. «Հրե՛ Լոռի՛, հրե՛ Ուգունլար, հրե՛ Մարց, հրե՛ Մղա՛րթ. հըն՛ Ծաթե՛ր, հրե՛ Աքո՛րի, հրե՛ Ղաչաղա՛ն»:

Իսկ աշտարակցին արագ-արագ վրա ա տալիս. «Ուշի, Օշական, Փարբի, Բիրական, Թալին, Թալիշ, Մաստարա, գղալի պոչն ղեսն արա»:

191. Մյուս անգամ լոռեցու ու աշտարակցու հանդիպումը վերջանում է լոռեցու հաղթանակով: Աշտարակցին սկսում է. «Ուշի, Օշական, Փարբի, Բիրական, Թալին, Թալիշ, Մաստարա, գղալի պոչը...», աշտարակցին դեռ չի հասցնում ավարտել, լոռեցին սկսում է. «Էրկու Գյոռգյոռ. էրկու Ագարակ, Մարց, Հոբարծի, Գյուլագարակ»:

192. Մեկի կովը կորած ա ըլում, տեսնըմ ա Դեբեդի ափին մինը փետ ա շինըմ: Դեբեսի ջուրն էլ խշշացնում, թշշացնում, ծորը լցնում ա աղմուկով: Որ լսեցնի, ճվում ա. — Այ Լեվա՛ն, այ Լեվա՛ն, մեր կովը տեսել չե՞ս...

Լեվսնը մի աչքը փակում և բերանով չթացնում ա, մթամ չեմ տեսել:

193. Մի լոռեցու բանակ են տանում, սովորեցնում են պարաշուտով թոնել: Ասըմ են. «Թոնելուց հետո մինչև տասը կոաշվես ու պարաշուտի օդակը կոացես»:

Լոռեցին թոնում ա, գրնըմ, ընգնըմ ա ճահիճր: Գրնըմ են հանըմ, լըսըմ են, որ հաշվում ա.

— Ես հլա օ՛խտը...

194. Էրկու հարևան գյուղի գյուղացիներ երկաղ տաղիներ կոիվ են մղում, վերջը ուգում են, որ բարիշած լինեն, մեկը զընըմ ա թշնամու կողմը, որ ասի՝ հաշտվենք: Գընըմ ա, հասնըմ, գոռըմ ա. — Կրակեք... ոչ...

Մինչև կլսեն ոչը, կոակում են, սպանում հաշտարարին, և էլի գյուղամիջյան կոիվը ըսկսվում ա:

195. Մի մարդու բոստանը սև ու սպիտակ ոչխարները մտնում են, արածում: Մարդը դուս ա գալի, սպիտակին ջարդում. էլա էս ջահել ա, չի հասկընում, դու մագըդ սպիտակեցրել ես, չես հասկանում, որ մտել ես բոստանը արածում ես:

196. Խարազանց Շիջուկը և Իսկյամբարը իծարած են ըլնում, լողկի են շինում, որ ջուրն անցնեն: Թի տալու վախտը Շիջուկի փափախը ընկնում ա ջուրը: Շիջուկն ասում ա. — Տար, ոչ իներվես:

197. Վարդաբլուրցի մի մարդի էլը ընկնում ա մի ուրիշի աբտն, ուտըմ ա: Արտատերն ասում ա. «էլը տանեմ, տունը անեմ, ի՞նչ անեմ: Նիե բան անեմ, որ վնաս տամ»:

Տանում ա քարի գլխին մոխիր ածում, էլը թավի ա տալի ու ծորն ընգնում:

198. Ուզունլարցի մի մարդ քթոցներով դեղծ ա րարծում իշին, տանում ա Թիլվիզ ծախի: Գընում ա հասնում Սընահընա կայաքանը: Ասում. — Հմի ինձ հմա էլ. էշի հմա էլ տոմս վեր ունեմ, էդ դղար փող չունեմ, լավն են ա, էշս կապեմ վագոնի ոտիցը, ես էլ նստեմ վագոն, գնամ:

Էլը կապում ա վագոնիցը: Պոեզը պու ա ըլում: Տենում ա էլը վագոնի կողքից քաշ ա գալի, ասում ա. — Վա՛յ, պոեզը ոտն աղեք, էշի հմա էլ եմ տոմս վեր ունում:

199. Շնողի դպրոցում ուսուցիչը ասում ա, որ թե մարդու զգայարաններից մեկը լապիանվում ա, մեկելը չափից ավելի ա զարգանում:

Ճիշտ ա, կադ մարդու մի ոտը կաղճ ա մնում, մեկելը երկարում ա:

200. Շնողեցի ուսուցիչը հաըց է տալիս աշակերտին. — Ի՞նչ չորքուռանի կենդանի դիտես:

— Ձի վարժապետ, շուն վաղժապետ, իոզ վարժապետ, էշ վարժապետ:

201. Աի լոռեցի և մեղրեցի հանդիպում են: Մեղրեցին հարցնում ա լոռեցու անունը. սա

ծոր տալով ասում ա. — Մնացա՛կա՛ն...

Հետո լոռեցին ա հարցնում մեղրեցու անունը: Մեղրեցին ասում ա. — Իմն էլ ա Անա-ցական, համա էդքան երկար չի:

202. Էրկու լոռեցի գնում են դբա սարը. մինը ծորի մի դաշովը, մեկելը մյուս դաշովը: Մեկը մնին ծեն ա տալի. — Արա Գիրագո՛ս...

Սա էլ, թե. — Հե՛յ...

— Արա, էդ ո՞ւր ես գընում...

— Գընում եմ մեր գոմահանդը ոչխար պահո՛ղ...

— Արա քանի՞ ոչխար ունեք...

— Տասիցը իննը պակա՛ս, տասիցը ին՛նը...

— Արա Մուքել, բա դու ո՞ւր ես գընում...

— Ես էլ մեր գոմահանդն եմ գընում ոչխար պահո՛ղ...

— Բա ծերը քանիսն ա՛...

— Աբբն էլ ծերից մինն ա պակա՛ս, մերն էլ ծերից մինն ա պակա՛ս...

203. Ավոն ու կնիկը քնած են ըլնում, մի կատու կտրանը մլավում ա: Կնիկը ծանդր ա լսում, կարծում ա, թե Ավո են կանչում: Դուս ա գալի, տեսնում ա մաքդ չկա, գնում ա քնում: Աի քիչ հետո էլի ա լսում կատվո մլավոցը: Դուս ա գալի ու ջղայնացած ասում. — Չոո, Ավոն տանը չի:

204. Աի լոռեցի գընում ա քաղաք: Համա-գյուղացիները հավաքվում հանձնարարու-թյուններ են տալիս: Աեկն ասում ա՝ հինգ մետր չիթ կբերես, մյուսը՝ հինգ կիլո մեյվա, երրորդը՝ մի գույզ սապոգ, չորրորդը՝ կալոշ:

Աի պուճուր տղա էլ մի շահի ա տալիս ու ասում. — Քեոի ջան, ինձ մի դիլլու կբերես:

— Այ դու դիլլուն փչեցիր, — պատասխա-նում ա գյուղացին:

205. Աի գյուղացի իը ողդու հարսանիքին ուղախ-ուրախ պարում ա: Աղջկա հերն էլ ա ըսկսում պարել:

Տդի հերն ասըմ ա. — Ես հարս եմ բերել, ուրախացել, պարում եմ, բա դու ինչի ես պարում:

Սղջկա հայրը թե. – Ես էլ պարծնեմ նրա հմա, որ սև օծը իմ վզիցը հանել, քո վիզն եմ գցել:

206. Մեր գեղընը մի խանութպան կար, ավել անընդ Սաբակ էր: Մի օր մեր հրեվանը ղըրգեց, թե գնա Սաբակի խանութիցը մի արաղ բի: Գնացի տեհա խանութը փագ ա: Տունը խանութի կշտին էր, տեհա ղոանը նստած ա, ձեն տվի. – Սաբակ քեռի, արի մի արաղ տու:

– Գնա, ես քու ղեսը ղըրգողի սենցն ու նենցը:

207. Լոռեցի Սաքոյի կուշտը միշտ մարթ էր թուփ ըլըմ, ըսկսըմ էին զբից անել: Ընչ բան որ պատահեր, Սաքոն ասըմ էր՝ բալքի լավն էդ ա:

Մի օր խաբար են բերըմ, թե կընիկըղ ֆոն քաղելիս ծառի վիիցը ընգել ա մեռել: Սաքոյի աչքերը ըլտասունքով են լըցվըմ, ասըմ ա.

– Բալքի լավն էդ ա, բա որ ծովն էր ընգել, մեյիղի տերն էլ չէի ըլիլ:

208. Մեր գեղացի երկու մարթ ուզում են գընան քաղաք, մինչև կայարանը ոտով են գընըմ, կայարանն են հասնում թե չէ, տեսնում են մարթ չկա: Հիրանց վեշերը միճկներուցը կապում են, բըցբանում ոելսընու վիա ու տըհենց գընում: Շատ որ գընում են, բեգարում են: Մինն ասում ա.

– Մղա, հերիք ա ինչքան պոեգով գընացիք, վեր արի մըխելի էլ ոտով գընանք:

209. Ռավիղը ծեքելիանա Քոթոն տեղիցը ծըլունգ ա ըլում ու ղի տալի.

– Մճի նանի, սումկի մեջը մի կըտող եաց ղի:

– Ս բեղիլագ, ինչ ես անըմ:

– Գընըմ եմ քարափիցը ղըվեր ընգնիմ:

– Մ լալեին, բա հացը ընչի՞ղ ա պետկը:

– Կարող ա լարկապ ըլիմ:

210. Դլաչեցիք շատ միամիտ ժողովուրդ են: Մի օր մի դլաչեցի գընում ա, տենըմ իրա բաղընը մի մարթ հաղող ա քաղում: Էդ մար-

թին մի լավ ծեծում ա, ոտները կապում. բաղումը վեր գըցում. ինքը գընում միլիգին ասում:

Միլիցեն վիին ծիծաղում ա ու ասում. – Ա տընաշեն, ղուգ որ դլաչեցի ես. գողը ծեռներովը ոտները եղ կանե. կըփախչի էլի:

Դըլաչեցին արխեինացնում ա. – Վախիլ մի. նա էլ ա դլաչեցի, գլիի ընգիլ չի:

211. Մի լոռեցի քաղաքիցը գալիս ա ըլում, վագոնումը մի քաղաքացի էլ ա ըլում՝ գալուստիկով ու ցըլինդրով: Էս գեղացին գընում ա պրավաղնիկին ասըմ ա, որ Այրըմումը իրան վի կացնի:

Պրավաղնիկը վիր ա կացնում, սա քնատ-քնատ հաքնում ա շորերը ու վե գալի: Կարընցի վիրովն անց կենալիս ջրի միջին տեսնում ա իրա շողքը ու գըրմանում. – Տեհար դու, էտ ղըմբըված պրավաղնիկը ինձ թողել ա, թիֆլի-գեցուն ա վի կացրե:

212. Կըքահերը գընըմ ա սանահոր տունը ղոնախ, տանտերը տենըմ ա, որ նա գնալու միտքը չունի, կընգա հետ խոսքը մին ա անըմ, թե՝ էքուց սուտ միանով կոիվ կըշինի. որ թողնի գնա:

Ըտենց էլ անում ա. կըոիվ ա շինըմ, ըսկսըմ կնգանը ծեծիլ: Կըքահերը մեչ ա ընգըմ, սա թե. – Մեչ մի ընգնի, կընքահեր, էն էքուցվա ճամփեն գիղենա, ծեծիլ տիմ:

Կըքահերը թե. – Այ սանահեր, աստոծ գիղենա, եմ գատկը ծուռ, որ իրար հետ աենք ուտիլ, ծեծիլ մի:

213. Մըհետ սարընը մի մարթ ա մեռած ըլըմ, սրա տըղեն էլ սելը վիր ա ունում, գընըմ, ոը մեյիղը բերե: Էս տընաշենն էլ րաբաթ թամահկոտ ա ըլըմ, ասըմ ա. «Խի՞ սելը ղառղակ ղվեր քըցեմ, էնա վիր ունիմ մըխելամ չորու-մորու կոեռնեմ, տանիմ»:

Դհենց էլ անըմ ա ու կամաց դունդունալեն ղու լըմ: Գեղցիք ոաստ են գալի ըստուր. – Մղա, էղ ի՞նչ ես տանըմ:

Նա էլ, դե սիրտը նեղ օքմի, մի դայդի ծոր ա տալի. – Հե՛չ, ապին ա, մին էլ մի քիչ գառուգուռ:

214. Այն մարթ կընգանը ղըրգում ա բա-
գար, որ ծիրան ամնի, նա հերթով ծիրանը
համտես անելով, առանց ծիրանի գընըն ա
տուն: Մարթը թե. — Այ կնիկ, բա ծիրանը
ո՞ր ա:

— Վա՛յ քու տունը շինվի, իմ սիրտը
խառնըմ ա, բա դու հլա կերել չես:

215. Մի ըռավոր ապին վե կացավ, շորերը
հաքավ, իրան ղըզնըզեց ու եղ դառավ էս
Գոքորին. — Պրոծի, հագըրվր, գնըն ենք քու
հըմա կնիկ ուզելու:

Էս Գոքորը որ չիմացավ, պուլվր դիպավ,
լաց ա ըլըմ ու գոռըմ. — Ես կնիկ ուզըմ չեմ,
ուզըմ չեմ:

— Այ գյաղա, կնիկ չի, աղչիկ ա, աղչիկ:

— Ուզըմ չեմ, ուզըմ չեմ, էրկունն էլ ուզըմ
չեմ:

— Արա, էրկունը չի, մինն ա, մինը:

Սա էլ պըպին ա կանգնել, թե ուզըմ չեմ, որ
ուզըմ չեմ:

Վերջն ապին տեհավ իսթրով ըլըմ չի,
ծեծել-ջառթելով տարավ նշանեց:

216. Ուզունլարից-Օծունից Օսանց Կա-
պոն գընըմ ա Հագվր: Ճանապարհի կեսումը
մի մղթասեղ ա գընըմ, չարչարվում ա, չար-
չարվում ա, կարըմ չի գեղնիցը վեր ունի, վրեն
քար կիտում, գնում գեղումը հայղնում, թե
էսինչ տեղը քար եմ կիտել, ասկին մի մղթա-
սեղ կա, գնացեք վե կալեք: Խելքը հասել չի
տակը մի չոփ գցի, չոփով վեր քաշի, որ մա-
աով բռնի:

Էրկիւ կիլմետր ճամբան էլ կտրում են,
գալի, որ մղթասեղ տանեն:

217. Լոռեցուն հարցնում են. «Անծրև ա
գալի՞»:

— «Դռա՞նը»:

Հարցնում են. «Ժամը քանի՞սն ա»:

— Հըմի՞....:

218. Էրկու պառավ լոռեցի նստած գրուց

անելիս են ըլըմ, մեկն ասըմ ա. — Արա
Ձաքա՞ր...

Թե՞ — Ինչ տա, Մակար:

— Արա, քանի հետ ես լեղացել:

Ասում ա. — Էն ա մի հեղ, որ տերտերը
ղազանը կոխեց լեղացրուց, մի անգամ էլ, որ
էս կանալը շինել էին, մտիկ էի անըմ, ըրեխեքը
բոթեցին քցեցին մեջը...

— Էն ա դե ասա քրի դագ ես էլի՞, ըդար
լղանալ կըլի՞:

219. Տղեն հորը ճանապարհում ա Լոռի,
ասըմ ա. — Հայրիկ, վագոնում երրորդ նառին
չքնես, տեղը ներքնինի հետ կփոխես:

Հերը տեղ ա հասնըմ թե չէ՝ հեռագիրը
եղնուցը, թե՛ վռագ հասիր: Գընըմ ա տենըմ, որ
հերը քարոլ ու փշուր էլած:

— Այ հայրիկ, չասեցի տեղը կփոխե՞ս:

— Բալա քան, մարդ չկար, ում հետ փոխեի:

220. Այ ըռավոր քեռի Վահանը գնալուս ա
ըլըմ հաց առնելու: Ամեն օր էլ Մարգարիտ տո-
տայի շունը դրա վրա հաչալուս ա ըլում: «Այ
անդեր, դե բոլ ա էլի, զահլւս տարար, թե դու
գոչտղ շուն ես, գնա միլիցիա Լորկի վրա
հաչա»:

221. Բաղդասարը քահել վախտը ուզում ա
Վահանին տանի իրան բաջանաղ անի: Տանըմ
ա Ուռուտ գեղըմը պսակում: Որ գընըմ են
հարսնատես, հերն ասում ա. — Վահան քան, մի
քիչ փոր պահի, որ ամորանցղ տանը լավ-լավ
բաներ տան դի, ընդե լավ հաց ուտես:

Ճանապարհին էլ Բաղդասարն ասում ա. —
Վահան, տե՛ս հա՛, ամոթ ա, փեսեն ամորանց
տանը հաց չի ուտի:

Գնում են, հասնըմ գյուղ, նրանք էլ ձվածեղ
են անըմ. դա ուզում ա ծեռը երգարացնի, որ
մի կտոր ուտի, Բաղդասարն էլ հա ոտը սեղ-
նում ա, դա ուզում ա ուտի, դա ոտը սեղնում
ա: Ուռում են, պրծնում, տեղը քցում են որ
քնեն, ասում են՝ փեսա քան, տեղդ պատ-
րաստ ա, արի գնա քնի:

— Ով որ ձվածեղը կերել ա, նա էլ թող հար-
սի ծոցին քնի:

222. Փեսեն գնալուս ա ըլում ջաղացը, աներն էլ են կոնից գալիս ա ըլըմ. փեսեն մտածում ա, որ աներս ասի որդեղան ես գալի, կասեն ջաղացիցը, որ ասի քանի սոմաը ես աղացե, կասեն օխտը:

Աները գալիս ա, ասըմ ա. – Բարըլուս:

Ասըմ ա. – Ջաղացից եմ գալի:

– Էրեխեքը ո՞նց են:

– Օխտը սոմար:

223. Պապն ու թողը գընըմ են հունձ անելու: Ըռավողվա հացն էլ են տանըմ, ճաշվանն էլ, իրիգվանն էլ: Պապն ասըմ ա. – Այ բալա, մի հաց ուտենք, նոր ըսկսենք: Հացը դրած, բանն էլ անըծած:

Վեր են ունում կուշտ ուտում, ըռավողվա հացն էլ, ճաշվանն էլ, իրիգվանն էլ: Թոռն ասըմ ա. – Այ պապ, էս ինչ արիմք:

– Բա ինչ պտինք անիլ, ես ասլան, դու էլ՝ կոյրուն:

Հեդո էլ ասում ա. – Այ րալսմ, դե մխելիք քնենք:

Քնում են, վե կենում, ըրիգունը պապն ասըմ ա. – Բալա ջան, հլա հաշվի տենանք քանի խորոմ ենք հնձել:

Ասըմ ա. – Պապի ջան, տասսից իննը հատ պակաս:

– Է՛, բալա ջան, ինչ պտենք անիլ, ես մի պառավ թիծա, դուն էլ՝ մի պստի ըրեխա:

224. Աղի կնիկը պիտի գա, աղեն ասըմ ա՝ Եգիպոս, տես հա, իմ ամենամոտիկ հարագատը գալու ա, լավ կնայես: Եգիպոսն էլ աղի շանը լղացնում ա, կերակրում ա. էս կնգանն էլ մարդատեղ չի ղընըմ: Կնիկը գանգատվում ա, աղեն շատ ջղայնանում ա Եգիպոսի վոեն, սա թե՛ «Աղա ջան, խի՞ ես ջղայնանում, ես ճիշտ եմ արել, կընգանըդ որ մի սիլլա տաս, էրեսըդ չի նայի, համա շանն ինչքան ուզում ես ծեծի՝ վնգստալ տի ու ոտներըդ էիգի:

225. Ռուշանն ու Նշանը սարըմը տավար են արածացնում, Ռուշանը տավար էր արածացնում, Նշանն էլ՝ հորթեր: Ռուշանը ներքեն ա, Նշանն էլ՝ վերևը: Ռուշանը ճվում ա. –

Նշա՛ն. Նշա՛ն, այ Նշան, արի հլա ըստի բան եմ ասըմ:

Էս խեղճ Նշանն էլ օգոստոս ամսին, արևի շոգ կրակրն, քըրտնքամըխած հասնըմ ա կուշտը: Ասում ա. – Նոր մտածեի, որ էդ ակը որ թոլ անեիր, կնգներ է՛ն ծորը:

226. Մեր գյուղացի մի ըրեխա դուս ա գալի, տենըմ պապը նստած արևկող ա անըմ: Ասըմ ա՝ յավաշ պապիս հոգու հետ խաղ անեմ՝: Ասըմ ա. – Այ պապի:

Թե. – Ինչ ա, րալա ջան:

– Այ պապի, գիդաս Վարդանն ու (Վարդանը հերն ա) մերս ինչ խոսային, ես էլ լսեցի:

– Էդ ինչ էին ասըմ, այ բալա ջան:

– Ասըմ էին մեր Թալալին Բեյբուզին ուզենք:

Թալալը մեր գեղի ամենասիրուն որսիվերին էր, Բեյբուզն էլ ուտող, խմող, գող, ավագակ մարդ:

Ասավ. – Այ րալա, որ յարիս կարըմ չես աղ անես, դարդերըս ուր ես իրարով տալի:

227. Հըրոխպերըս՝ Արմենակը, դաշտապահ ա ըլում Լոռի Բերդումը. ժողովուրդը կարտոփ ա հանըմ, գործկոմի նախագահը գալիս ա, ասըմ. «Այ ժողովուրդ, կարտոփն ինչ թավուր ա»: Թե. «Մենք ինչ գիդենք, հրե դաշտապահը ընդի նստած ա, դաշտապահին հարցրու»: Էս մեր Արմենակ բիծեն շատ հումորով մարդ էր, ասըմ ա. – «Նախագահ ջան, կարտոփը գեղնի տակրն, ես գեղնի էրեսին, ես ինչ գիդեմ կարտոփը ինչ թավուր ա»:

228. Աի օր էլ էս Արմենակ բիծեն քարին նստած ա ըլում, ժողովուրդն էլ իրանց խոտն են հնձում, հավաքում: Էրկու ուզունլարցի ծիանը նստած գալիս են, ասըմ են ժողովուրդ, ծի չեք տեհել: Նրանք էլ ծի կորցրած են ըլում, ասըմ են. – «Այ մարդ, մենք ի՞նչ գիդենք, մենք ցերեկը գալիս ենք ըստի, ըրիգունը գընըմ, էս

* Թոռը գիտեր, որ պապն անտարբեր չէր Թալալի նկամամբ (Ծ.Կ.):

մարթը գիշեր, ցերեկ ըստե ա, սրան հարցրեք: Արմենակ բիծին հարցնում են. «Քեռի, չի չե՞ս տեհել»: Թե. «Խի չեմ տեհել», «Բա ուր ա», «Հրեդ տակներիդ»:

229. Նախագահին ասըմ ա. – Ախր քեռի Արմենակ, էս խի՞ չի Աաթենիկ տոտան էթում աշխատանքի:

– Այ Աամվել ջան, ինչ անեմ, թե ծեծում եմ կաթն ա թշշում, թե ասըմ եմ չի լըսըմ, արի դու դրգի:

230. Մեր գեղացի երկու հոգի գընըմ են Թիլվիգ: Գընըմ են Թիլվիգ, ասըմ են գնանք փետ-մետ ջարդենք, ծմեռ ա էլի, օրներս անց կացնենք, որ գարունը վարի-ցանի վախտը համ մի երկու կապեկ ըլի, համ էլ գանք մեր գոռծին: Գընըմ են. մարդիկ են սոված-ծարավ: Որ շատ ման են գալի, ճաշարանի առաջովն էլ որ անց են կենըմ, որ ճաշի ֆոտներուն ընգնում ա քիթներուն, ախորժակները շատ գրգռվում ա: Ասըմ ա. – Աըա՛ Մաթոս:

Թե. – Ի՞նչ ա, Թաթոս:

Ասըմ ա. – Արա, ի՞նչ ըլեր որ ուտեիր:

Ասըմ ա. – Գարի հաց ըլեր, կարտոփի էրեսին տըքացրած, եդով էլ ծաղկած մոթալի սլանիր ըլեր, եդով էլ մխելի փո՛ւլս կաղտոփ տաք-տաք. բա դու ի՞նչ կուտեիր:

– Տունըդ քանդվի, էլ բան թողիր որ, էլ ես ի՞նչ ասեմ:

231. Մեր գյուղացի Մուկուչն ու Կուրդին երկու ախպերով գընըմ են Թիլվիգ. մի չեջիլ սլանրի մոթալ են տանըմ, մի խալի: Մոթալը Կուրդընի ձեռին ա ըլըմ, խալին էլ՝ Աուկուչի: Մուկուչը խալիի վիեն ա կաղըմ, Կուրդինն էլ մոթալը դայիմ բռնում ա: Որ իրար Աուկուչ ու Կուրդի են ասըմ, կինտոնք դըանց անունները լսում են: Մինը գալիս ա, ասըմ. «Քեռի Կուրդի, Աուկուչը մոթալը ուզում ա»: Աոթալը տալիս ա, գալի ասըմ. «Ա՛ Կուրդի, էն ում էր որ ասիր մոթալը տու»: «Այ տունըդ քանդվի, ո՞ւմ եմ ասե, ի՞նչ, մոթալը տարան...»: Վագում են մոթալի եննա, եդ են գալի, տենըմ են որ խալին էլ չկա՛...

232. Մի լոռեցի նստած ա ըլում տրամվայի միջին, մի տիկին ասըմ ա. – Հո դու լոռեցի չե՞ս:

Էս լոռեցին. – Լոռեցի եմ. քիրա ջան, համա դուն ընչիցն իմացար:

– Վըրիցդ նամահոտ ա գալի:

233. Աի լոռեցի ծի նստած գընըմ ա Թիլվիգ: Գընըմ ա Թիլվիգ. ծին կապըմ, իջնում չայ խմելու: Բեգարած մարդ ա ըլում, մի-երկու ստաքան որ չայ ա խմում, դուս ա գալի, տենըմ ծին կա ոչ: «Այ ժողովուրդ, ծիս ի՞նչ էլավ..., – ասըմ ա, – այ թիլվիգեցիք, դուք թիլվիգեցի եք, ես էլ լոռեցի եմ, ծիս բերեք, տվեք ինձ, թե չէ հորըս արածը կանեմ, ընդով կփոշմանեք, ուշ կլինի»:

Թիլվիգեցիք գարմանում են. «Ախր էս գեղացին, էս լոռեցին ի՞նչ տի անի: Ջհանդամը ու գյոռ, ըեր ծին տանք, հյա տենանք էդ ի՞նչ տեր անիլ»: Բերում են ծին տալի էդ լոռեցուն, ասում են. «Այ լոռեցի, բա դու ի՞նչ տեիր անիլ»: Ասըմ ա. «Խուրջինը շլակել տեի ու գնալ, ինչ տեի անիլ»:

234. Վահանը գընըմ ա մի կոիշ բարըշըմ, ընկերներն ասըմ են. «Այ Վահան, էդ խի՞ ես էժան րարըշե», «Ոչին՞չ, ծամըչումը տեղը կիե-րեմ»:

235. Էդ Վահանը շա՛տ վախլուկ մաղդ ա ըլում: Գյուլաքարակա տակից Աքարակ ճանապարհ ա ըլում, էդ գետուկովը պտի անց կենա, որ գնա Աքարակ: Նըստում ա, վախըմ ա ջուրն անց կենա: Երկու մարթ են գալի, ասըմ են. «Քեռի, էդ խի՞ ես նստե»: «Բա ի՞նչ անեմ, սպասում եմ, որ մաղդ գա, փողով անց եմ կացընում»: Հարցնում են. «Ի՞նչ ես առնըմ»: Թե. «Աարդը մի աբասի»: «Դե մեզ էլ անց կացրու»: Աի մարդ տակի կուռն ա անց կենում, մինն էլ վերի կիռը, ինքն էլ մեջտեղովի գընըմ ա, հաղտանդամ, բոյով, ջանով մարդ էր. գնալու վախտը ներքի մարդու ոտը սոթ ա տալի ու ընգնում ա ջուրը: Որ դրան ջուրը տանըմ ա, էն մյուսն ասըմ ա. «Արա, բռնի է, ջուրը տաըավ»: «Բան չկա դրա քսան կոպեկն էլ վե չեմ ունի»:

236. Մի օր հացի օջերեդումը կաղնած ենք. քեռի Վահանն ա, շուշա կտրող Գարուշն ա: Վառանն ասավ. «Այ Գարուշ, քշե՞րն էլ են կռիվ անում», ասավ. «Բա ի՞նչ են անում, կռուվի քշերն ու ցերեկը ո՞րն ա»: «Բա որ իրար աչքի տա՞ն»:

237. Մի օր իրա հարսին ասեցի. «Աղջի, Աիրանուշ, որ էսքան բաները պատմում են կիսուրիդ ու պատրոնիդ վրա, ճի՞շտ ա, թե՞ չէ»: Ասավ. «Այ Գուրգեն ջան, բիրա՞դի գիղամ ոչ ճիշտն ու սուտը, համա էս մինը իմ աչքի տեսած բան ա. ըրիգունը տեղը մտել ենք, բոլորս էլ քնած ենք, Վահանն ասավ. «Աղջի Մաըթա՜յի»: Թե. «Ի՞նչ ա, Վահան»: «Աղջի, էս անդեր յորդանը կարծացել ա»: «Ի՞, շաշ-շաշ ի՞նչ ես դուս տալի, յորդանը իսի՞ պտի կարծանա, քառասուն տարի ա կարծ չի ըլել, հմի կարծացավ»: «Աղջի, բան են ասում, էս անդերը նեղացել ա, կողքըս սառավ, աղջի՜ Աիրանուշ, հլա լիսը վառի. այ կնի՜կ, հլա ասա՜ լիսը վառի, հաստացել էլ ա, տակին մեռա»: Լիսը Միրանուշը վառում ա, ինչ տենա, որ յորդանը քցել են տակներնեղուն, դռակն էլ քցել են վըրնեղներուն:

238. Ռուբենի տղեն ներկայացնում է հորը իրենց տուն եկած հարգարժան իր ընկերոջը: Ռուբենը խոժոռ հայացքով ոտից գլուխ չափում է նրան ու ասում. «Ձին գա ոռիդ, գնացել ա գալստիկը փոխել ա, եկել ա ինձ շաշի տեղ ա դնում»:

239. Կոլիտգի քարտուղարը ուզում ա նախագահի աչքին դուր գա: Նախագահի տատը մեռնում ա, զընըմ են տատի թաղմանը, ընկնում ա տատի վրա հոնգուր-հոնգուր ոնց ա լւսց ըլում. «Տատ ջան, ցավըդ տանեն, էդ մեզ ո՞ւր ես թողնում գնաս, էդ քու տեղը չի, էդ իմ տեղն ա»: Մջի տակով մայում ա նախագահի էրեսին, տեսնում ա, որ արածը ազդեցություն չի թողնում. մեռելից հեռանում ա, մողանում արևի տակ կանգնած նախագահին ու թե. «Նախագահ ջան, շատ կներես, որ շվաքըդ տրորենցի»:

ՌՈՒԲԵՆԻ ԼՈՒԿՆԵՐԸ

240. Մի մարթ տրամվայ ա մտնում, համա փող չի ունենում. որ տա, դըրա տեղը իրեք հատ ըսպիշկա ա տալի: Էս բանը են կոնիցը տենում ա Ռուբենը: Կանդուկտորը մոտանում ա Ռուբենին, սա հանում ա գաժիգալկեն, ասում. – Իմը պաստայաննի ա:

241. Ռուբենը տենում ա, որ ժողովուրդը իրա մասին շատ ա խոսում, գնում ա դատավորի կուշտը:

– Դատավոր ջան, խնթրում են հընենց արա, որ իմ մասին էլ չխոսան: Որ էդ բանը գլուխ բերես, քեզ մի մենձ լավություն կանեն:

– Ի՞նչ լավություն կանես, Ռուբեն:

– Է, դատավոր ջան, ըղորմածիկ հերս շուշա գծող ա էլել, ես էլ են կարում, որ աչքիդ թայը դուս գա, խոստանում են շուշա գըծել:

242. – Այ կնիկ, Վըյետնամ կոիվ ա, – մի օր կնգանը ասում ա Ռուբենը:

– Խի՞ ես ըտքան շատ մտածում էտ կովի մասին, – ասում ա կնիկը:

– Մտածում են, թե որ հասավ մեր կուշտը, էս անդեր լամփուշկեն որդի տենք պըհիլ, որ ուումբը վնաս չտա:

243. Մի օր Ռուբենը գնում ա խանութ:

– Չամիչ ունե՞ք:

– Չէ, չամչով բուլկի ունենք:

– Դե լավ, մի կիլո քըչփորի:

244. Մի օր աղչիկը րիգունը ետացած ա տուն գալի:

– Միչի, էս որտե՞ղ էիր, – հարցնում ա Ռուբենը:

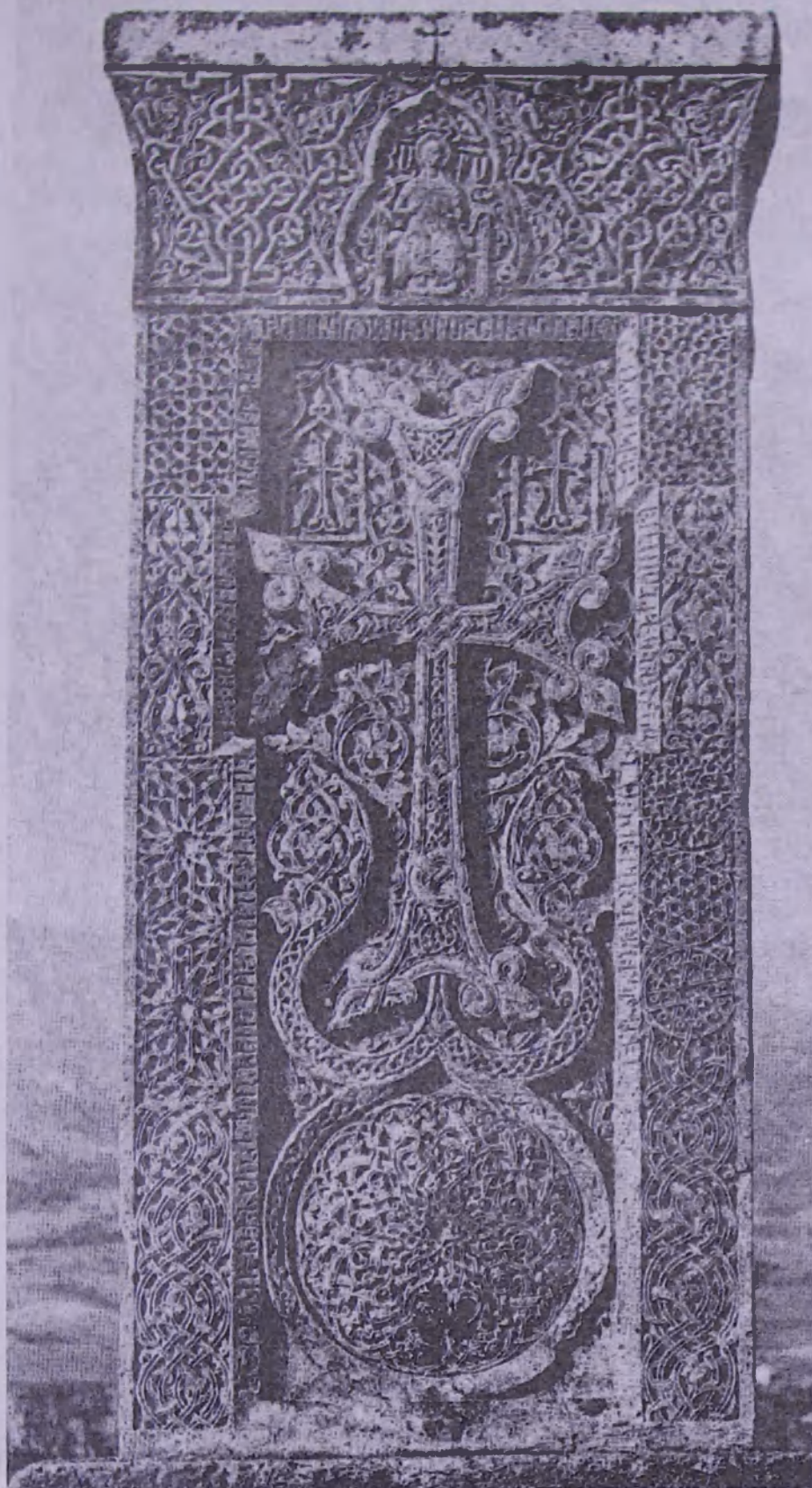
– Գնացել էի ՎԼԿՍՍ-ի ժողով:

Մի քիչ եղը՝ հացի վախտը Ռուբենը կնգանն ասում ա. – Կնիկ, չըբխը:

Ուզում ա ասի՝ չայ բեր, իմեն:

245. Մըհեդ թերթըմը գրում են, որ ով իրեք լեզու գիդի, տանում են դեսպան: Ռուբենը լսում ա թե չէ՝ պատրաստվում ա, որ գնա:

– Ռուբեն, էդ ո՞ւր ես գնում, – հարցնում ա

Դսեղ, «Միրուն խաչ», 13-րդ դար:

Սանահին, Տուփերդղու խաչքարը, 1184թ.:

Կնիկը. – ախրդ դու իրեք լիգու գիդես ոչ:

– Գնամ եղ գրողներին ասեմ, որ հույսները կտրեն, ես դեսպան գնացողը չեմ:

246. Ռուբենը մընի ակուշկի շուշեն քըցըմ ա, էքսի օրը գալիս են ասըմ.

– Շուշեն կարճ ա էլել:

– Հո վացել չե՞ք:

Մարթը գլխով ա անըմ, թե հա:

– Կայ քու տունը չքանդվր, մըտել ա:

247. Մի անգամ Ռուբենը գընըմ ա մի բուխանկա հաց կոնատակին:

– Այ Ռուբեն, եղ ո՞ւր ես գընըմ, – հարցըմ ա հարևանը:

– Գընըմ եմ պոեզի տակն ընգնեմ, – պատասխանըմ ա Ռուբենը ու շաղունակըմ ճամփեն:

– Արա, բա եղ բուխանկեն ո՞ւր ես տանըմ:

– Տո շաշ, բա որ աբագդաննով գա, ի՞նչ պտի ուտեմ:

248. Ռուբենը թող մի բան ասի ծիծաղենք, – հարևանների հետ մասլըհաթ անելիս խնդրում ա մի հաբևան:

– Պլաստինկա, – լուրջ-լուրջ հարևանի խնթրանքը կատարըմ ա Ռուբենը:

249. Ռուբենը Կուրթանում մին բուտկա ա բաց անըմ, վրեն գրում «փողի ռեմոնտ»: Համբոն վեր ա ունում ճըղված մանեթը, գալիս ա Ռուբենի բուտկեն. – Ուստա, կաղա՞ս ես ճըղված մանեթս կըրգադես:

– Խի կաղալ չեմ, աշկիս վրա, էգուց կգաս:

Էգսի օրը Համբոն գալիս ա Ռուբենի կուշտը, վեր ա ունում կարկտած փողը. – Ի՞նչ պիտի տամ:

– Էրկու մանեթ:

Համբոն երկու մանեթը տալիս ա, կարկտած մանեթը առնում, քյնըմ:

250. Մի անգամ Ռուբենը մի մենձ փոսի կշտով գընալուս ա ըլըմ, ուզըմ ա փոսիցը թռչի, հըմա վախըմ ա չկաբենա: Մտածում ա՝ թռչի, թե՛ չթռչի, վերջը թռչըմ ա ու ընկնըմ փոսը:

Ռուբենին տանըմ են հիվանդանոց. բըժիշկը գըլուխը կապելու վախտը ասըմ ա.

– Այ Ռուբեն, բա դու չտեսա՞ր, որ չես կարա եղ փոսից թռչես:

– Էի բըժիշկ ջան, ես իմ սխալը օթըմը ըզգացի:

251. Ռուբենը գնացքով Բաքու գընալուս ա ըլըմ: Ճամփին մին էլ տենըմ ա հրես մի մենձ բըլոճ կամաց-կամաց գոտկատեղովը բըծրանըմ ա, ասըմ ա. – Լավ, որ գալիս ա, թող գա, բանի տեղ չի դընըմ:

Քիչ հետո տենըմ ա հրես հասնըմ ա բերնին, ջղայնանըմ ա, վեր ա ունում ակուշկից քըցըմ ցած, ասըմ. – Դե որ դու քու լավն ու վատը չիասկացար, դե գընա, հըմի ոտով արի:

252. Ռուբենը գնացքով գնալուս վախտը քընած ա ըլըմ վերևի հարգըմը: Պրավադնիկը մի վախտ մի թըմփոց ա լսըմ, վագելով գալիս ա տենըմ ոչ մի բան էլա չկա, մենակ Ռուբենը զարթուն ա, ասըմ ա. – Այ Ռուբեն, ես ինչ ձեն էր:

– Պալտոս վեր ընգավ:

– Ի, խի պալտոդ վեր ընգավ ըսքան ուժեղ ձեն էկավ:

– Հա, ախպեր ջան, ես էլ միջին էի...

253. Մըհեղ Ռուբենը մի ոտը կոշիկ հաքած, մինն էլ կալոշ, գընալուս ա ըլըմ, մի մարդ որ տենըմ ա, գարմանըմ ա. – Այ Ռուբեն, եղ խի՞ ես մինը կալոշ հաքել, մինն էլ՝ կոշիկ:

– Մխպեր ջան, ըսօր ռադյոն ասեց, որ տեղ-տեղ անջրն տի գա:

254. Մըհեղ Ռուբենը գընըմ ա նկարվիլու, նկարիչը ասըմ ա. – Ռուբեն, դու հագըրվի, ես հըմի գալիս եմ:

Ես Ռուբենն էլ վեր ա ունըմ, հանվըմ ա ու դիվանի վրա պառկըմ: Նըկարիչը գաբմանըմ ա: – Ռուբեն, ես ի՞նչ ես արել, խի՞ ես տկլորվել:

– Ախպեր ջան, կուճուր վախտվա նկար չունեմ, մի հատ էլ ըսենց նկարի:

255. Մի օր Ռուբենը գնում ա անտառ կախվելու: Թոզը քնցում ա մեճկիցը ու ըսպասըմ, ըսպասըմ, մեռնում չի: Դիմացիցը մի քանի օքմի են գալի, սրանք թե. — Ռուբեն, ի՞նչ ես անում:

— Կախվում եմ:

— Բա ընչի՞ ես թոզը մեճկիցըտ քնցել, ճիտըդ չես գցել:

— Բոգոս ցավում ա, անգինա ա...

256. Մըհեդ Ռուբենը մի մարթի տան շուշաբանդ ա քցելիս ըլում, տենում ա էս տան կնգա պոռչները մի տեսակ կապըտած ա լում:

Էս մեր Ռուբենը ուզում ա ջուր խըմի, կիռչկեն ըրոնում ա, մըտածում, թե որ կոնովը խմի, որ էս կնգա պոռչները կպած չըլի: Որոշում ա ու կռուչկի ընգի կոնովը խմում: Մըդանում ա էդ կնիկը ու ասում.

— Ուստա Ռուբեն, դըվել ե՞ս իմ խասյաթին, կռուչկի ընգի կոնովն ես ջուր խմում:

257. Մի օր ըրիգունը Ռուբենը դիմացի թաղումը իրանց տան բըլամիքը կռցցնում ա ու գալի Կիրովի հրապարակըմը ման գալի, միմը հըրցցնում ա. — Էդ ի՞նչ ես կորցրել, Ռուբեն:

— Տան բըլամիքը:

— Ո՞րդի:

— Դիմացի թաղումը:

— Այ տա, բա դիմացի թաղումը կորցրել ես, էկել ես ըստի ման գալի՞:

— Ըստի լիս ա, է...

258. Մըհեդ Ռուբենը ճամփով գնալուց տենում ա էրկու շուն կա կանգնած ճամփի մեջտեղումը, վախից ճամփեն փոխում ա:

Միմը հարցնում ա. — Ռուբեն, վախեցա՞ր:

— Չէ, այ աա, մենակ թե զախլաս գնում ա, որ էդ անդեր շները կծում են:

259. Ռուբենը մի տանը շուշա ա գցում: Տան տերը հարցնում ա. — Ռուբեն, ինչքա՞ն տի տանք:

— Իրեք մանեթ, — պատասխանում ա Ռուբենը:

Մի շուշեն գցում ա, միմը կռտրում տ:

Ասում են. — Ռուբեն, էդ ի՞նչ ես անում:

Սա թե. — Վեց մանեթ եմ շինում:

260. Ռուբենը հացն ու պանիրը կողքին շուշա ա գցում: Հետ ա դառնում, տեսնում ա եացը չկա, շուրջը դագերը սա՛, ստ՛, սա՛ են անում:

— Էս շան որդու անդերներին, ոնց են միմը մնի վիտ գցում, — ասում ա Ռուբենը:

261. Ռուբենը գնում ա անտառ ալմաստի պոչ կտրելու:

Մի տղա էրեխա գալիս ա, ասում. — Ռուբեն քեռի, էս ծառից որ կախվեմ, ճուղը հո չի կռտրի:

Սա թե. — Գնտ ուրիշ ծառից կախվի, ես սրանից ալմաստի պոչ տի կտրեմ:

262. Ռուբենը տելեվիզոր ա նայում, հաղորդում են «Արարատի» խաղը: Հենց որ գնդակ են խըփում, տելեվիզորն անջատում ա: Հարցնում են. — Ռուբեն, ինչի՞ հանգորի:

Սա թե. — Վախեցա գոլ խփեն, տան շուշեն քարդեն:

263. Ռուբենը գնում ա անտառ ալմաստի պոչ կտրելու: Հացն ու կալբասը դնում ա ծառի տակ, ինքը բանցրանում ծառը: Մի շուն գալիս ա կալբասն ըմխում ու փախչում:

Ռուբենը թե. — Շան որդու անդեր, դե տար, տենամ առանց հաց ոնց տես ուտիլ:

264. Ռուբենը Կիրովականի տեղարդի արտելի վարիչի տանը շուշա ա գցում: Շուշեն կըտրում ա, կըտրում, էնքան ա կըտրում, որ չի ընկնում լուսամուտին:

Տան տերը հարցնում ա, թե. — Ռուբեն, էդ ի՞նչ ես անում, ի՞նչ էլավ, էդ ինչի՞ ա նման:

Ռուբենը թե. — Շուշեն մտավ:

— Խի շուշեն կմտնի, — գարմանում ա տանտերը:

— Խի չի մանի, էդ խի՞ իմ պալտոյացու կաորը քո արտելում մտավ, Լեսոգբիտի փթած շուշեն չի մտնի:

265. Ռուբենը մի տանը լուսամուտի վերի շուշեն ա գցըմ: Մի տախտակ ա դնըմ բարձրության վրա, մի ծերին ինքն ա կանգնըմ, մյուսին տանտիրոջն ա կանգնացնըմ: Մին էլ հանկարծ ալմաստը ձեռիցը ընգնըմ ա լուսամուտից ներս: Առանց երկար-բարակ մտածելու Ռուբենն իջնըմ ա տախտակի վրից ու մտնըմ ա ներս: Տան տերը կորցնելով հավասարակշռությունը, ջարդ ու փշուր լինելով լուսամուտից ներս ա ընգնըմ: Տեսնելով նրան՝ Ռուբենն ասըմ ա. — Թե դու ինձնից առաջ պիտի ներս մտնեիր, ինձ ընչի՞ դարձեցիր:

266. Ռուբենը էշով գընըմ ա էրեվան, էշին կապըմ ա տրամվոց, ինքը մըտնըմ ճաշարան: Դուս ա գալի, տեսնըմ ա ոչ էշը կտ, ոչ տրամվեն: Ասըմ ա. — Լտ՛վ, էշս փախավ, բա էդ շուշաբտնդով տունն ի՞նչ էլսվ:

267. Ռուբենը աշխատանքի գնալիս տեսնըմ ա մեկը կտրանր գործ ա անըմ: Ասըմ ա. — Ջգուշ մնա, կրնկնես, ոտդ կնուտրի:

Տղեն կոսլիտ պատասխանում ա, թե. — Գնա բանիդ:

Հետ գալիս Ռուբենը լըսըմ ա, որ տղեն ընկել, մեռել ա: Ասըմ ա. — էդ քիչ ա, ոտդ էլ պտի կտրեր:

268. Ռուբենի տղեն ընգնըմ ա ջուրը, խեխտվում, ջուրը քշելով տանըմ ա: Ռուբենը կողքից գընըմ ա ու ասըմ ա. — Տղա ջան, վախիլ մի, հետդ բաբեբար գալիս եմ:

269. Ռուբենը գընըմ ա մեռել թաղելու: Նայրմ ա գերեզմանի փոսը թաց ա: Ասըմ ա. — Ո՛ւ եք էստի թաղըմ, սա ռամատիզմի բուն ա:

270. Ռուբենը կնգա հետ գընըմ ա թիվրգ: Նորակառույց մետրոյի դռանը կնգանը թողնըմ ա, ինքը մտնըմ ա ներս: Հարցնում են. — Ռուբեն, կնգանդ ի՞նչ հետդ չես տանըմ:

Ասըմ տ. — Այ մարդ, տեսնըմ չեք մեծ տառերով գրված ա M:

271. Ռուբենը մտնըմ ա տուն, կնգանը թե. — Դռնիս քքի:

Կնիկը գտրմանում ա. — Այ մարդ, խելքդ հոչես գցե՞լ:

Սա թե. — Բժիշկն ասել ա, դռնիդ օծի թույն կքսես:

272. Ռուբենը կնգա հետ գընըմ ա կայտրան: Նայրմ ա հրապարակի վեճ ժամացույցին, որ գնացքի գալուն տաս րոպե ա մնացել: Ռուբենն ու կնիկը սկսում են վազել: Վազելով հասնում են կայարան, բայց գնացքը գնացած ա ըլում:

Ռուբենը հտքընըմ ա, թե. — Պռեզը ե՞րբ գնաց:

Ասում են, թե. — Աի տաս րոպե կըլնի, որ գնաց:

Ռուբենը նայում ա կնգանը, թե. — Այ կնիկ, ինչ լավ ա վազեցինք, թե չէ քսան բոպե տեինք ուշանալ:

273. Ռուբենը Դերետի ափին խաշ ա լվտնըմ: Հանկարծ ոչխարի գլուխը ջուր տանըմ ա: Ռուբենը մի բուռ խոտ ա քաղըմ, բռնում ա. «Բժո, բժո, բժո» ու վազըմ ա ջրի ափով:

274. Ռուբենը չանգալով զեթուն ա ուտըմ: Խփում ա, բայց չի կաբողանում վերցնել, ուսել: Կողքինը իսկույն չանգալով խփում, վերցնում, ուտում ա: Ռուբենը թարս-թաբս նայում ա ու ասըմ. — Շան որդի, ես բեգաբացքի, որ դու բռնես ուտե՞ս:

275. Ռուբենը խմած նստում ա բագարի դռանը: Ասում են. — Ռուբեն, անձբև ա գալի, ի՞նչ չես տուն գընըմ:

Ռուբենը թե. — Աշխարհը պտտվում ա, իմ տունը կգա, կնտնեմ մեջը:

276 Ռուբենը փոս ա փոքըմ, մտնըմ ա մեջը:

Հարցընըմ են. — Ռուբեն, ի՞նչ ես անըմ:

— Բաշպողտի հմար նկար են ուզել,

Խոնուստանց Համոյին* կանչեք, թող նկարի:

277. Ռուբենի ախպերը մեռնում ա, լողաց-
նում, հագցնում, պարկացնում են դագաղի մեջ:
Ռուբենը գալիս ա, նայում ա հանգուցյալի կո-
շիկներին, հարցնում ա, թե՝ ո՞վ ա կարել: Տա-
լիս են կիրովականցի հայտնի ուստի անունը:

Ասում ա. — Բա իսի՞ն ալչա էլ չի կացրել:

278. Ռուբենի տղեն կինոյից ուրախ-ուրախ
տուն ա գալի: Ռուբենը հարցնում ա, թե՝ ինչ
նկար ա տեսել:

Սա պատասխանում ա. — Բեզումնի, բե-
զումնի, բեզումնի միբ:

Ռուբենը ջղայնանում ա. — Շան տղա, մի
անգամ ասա, հո ինուլ չեն:

279. Ռուբենը հաղցնում ա տաքսու
շոֆերին. — Ինչքա՞ն տի տամ, որ ինձ տուն
տանես:

— Մի ռուբլի, — պատասխանում ա շոֆերը:

— Բա մեշոքի՞ս:

Թե. — Մեշոքը ձրի ա:

Ռուբենը թե. — Դե մեշոքս տաք, ես ուռով
կգամ:

280. Ռուբենը մի գանգ ձեռին մտնում ա
Կիրովականի գավառագիտական թանգարա-
նը, ասում ա, թե ձեռինը Սայաթ-Նովայի
գանգն ա: Անում են: Մի երկու օր հետո, մի
փոքր գանգ առած նորից ա գալիս, թե՝ Ասլաթ-
Նովայի գանգն են բերել:

Ասում են. — Այ Ռուբեն, էն օրը ծախեցիր
Սայաթ-Նովայի գանգը:

Ռուբենը թե. — Էն պուճուր վախտվանն էր:

281. Ռուբենը գնում ա կինո: Կինոնկարում
մի կին հանվում ա, բայց մինչև լրիվ մեքականա-
լը պոեզը գալիս, ծածկում ա: Դրանից հետո
Ռուբենը հա կինո ա գալի: Կինոյի դիրեկտորը
հարցնում ա Ռուբենին. — Այ Ռուբեն, էս իսի ես
ամեն սեանսի գալի:

Ասում ա. — Ասում են բալբի պոեզը
ապագղանի անի:

282. Ռուբենը նստած ա մութ սենյակում:
Ներս ա մտնում կինը՝ Սաթենիկը, ու լույսը
վառում ա:

Ռուբենն ասում ա. — Տերդ մեռնի զի-
տություն, պատըղ ճըմըթում ես, լիսը վառվում
ա:

283. Ռուբենը ործակը թկի տակ վագում ա:
Հարցնում են, թե՝ ո՞ր ես տանում ործակը:
Ռուբենը թե. — Տանում են սարքել տալու,
ժամացույցի եետ ճիշտ չի կանչում:

284. Ռուբենին ստադիոնում վիշկայից
ջուրն են գցում: Ժողովուրդը գոռում ա. «Ռու-
բենն ա, Ռուբենն ա»: Ջրից հանում են, միկրա-
ֆոնը տալիս են ձեռը, ասում ա. — Այ ժողո-
վուրդ, ինձ ջուրը գցողին հյա դեսը բերեք:

285. Մի մեռել են թաղում, Ռուբենը ընկ-
նում ա թափոքի հետևից գնում, հետներն էլ
դառնում, գալիս ա քելեխի: Ով որ բաժակ ա
վերցնում հանգուցյալի ոսկորների հանգստու-
թյան համար, ասում ա. «Հողը թեթև ըլնի»:
Ռուբենը ետ ա դառնում, թե. — Դե էնա հողի
տեղակ աղիբուղի լցնեիք, էլի:

286. Ռուբենը գալիս ա տուն, մուրաբանե-
րի բանկաների վրա պեքեցի յարլիկ ա
կացնում: Կնիկն ասում ա. — Էդ ի՞նչ ես անում:

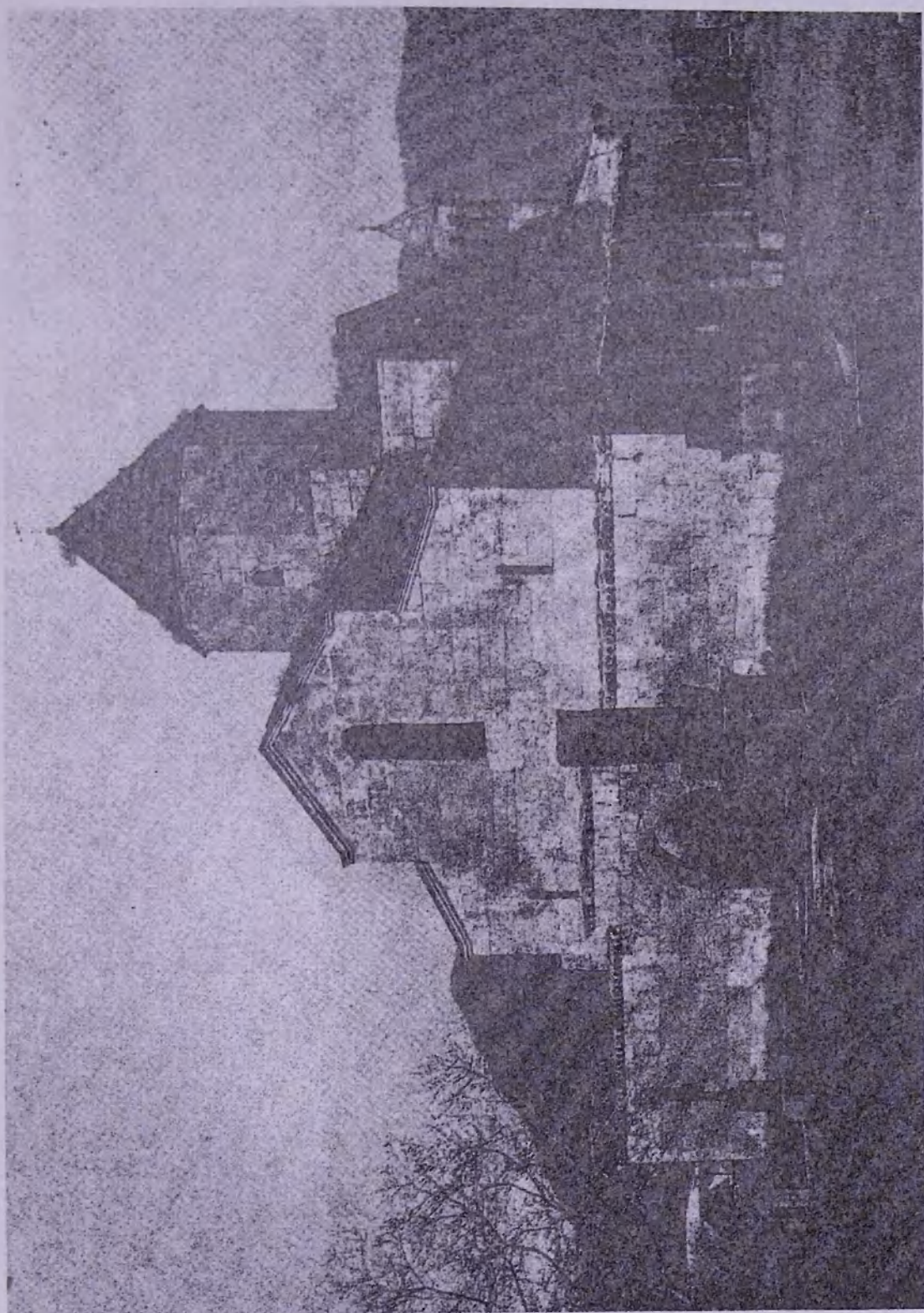
Ռուբենը թե. — Ըտենց են անում, որ
մորմոնջները վրա չտան:

287. Ռուբենը գյուղացիների հետ մեշոկնե-
լով կարտոշկա ա տանում ծախելու:
Ճանապարհին շոֆերը քշում ա անհարթ
տեղերով, քիչ ա մնում մեքենան շրջվի:

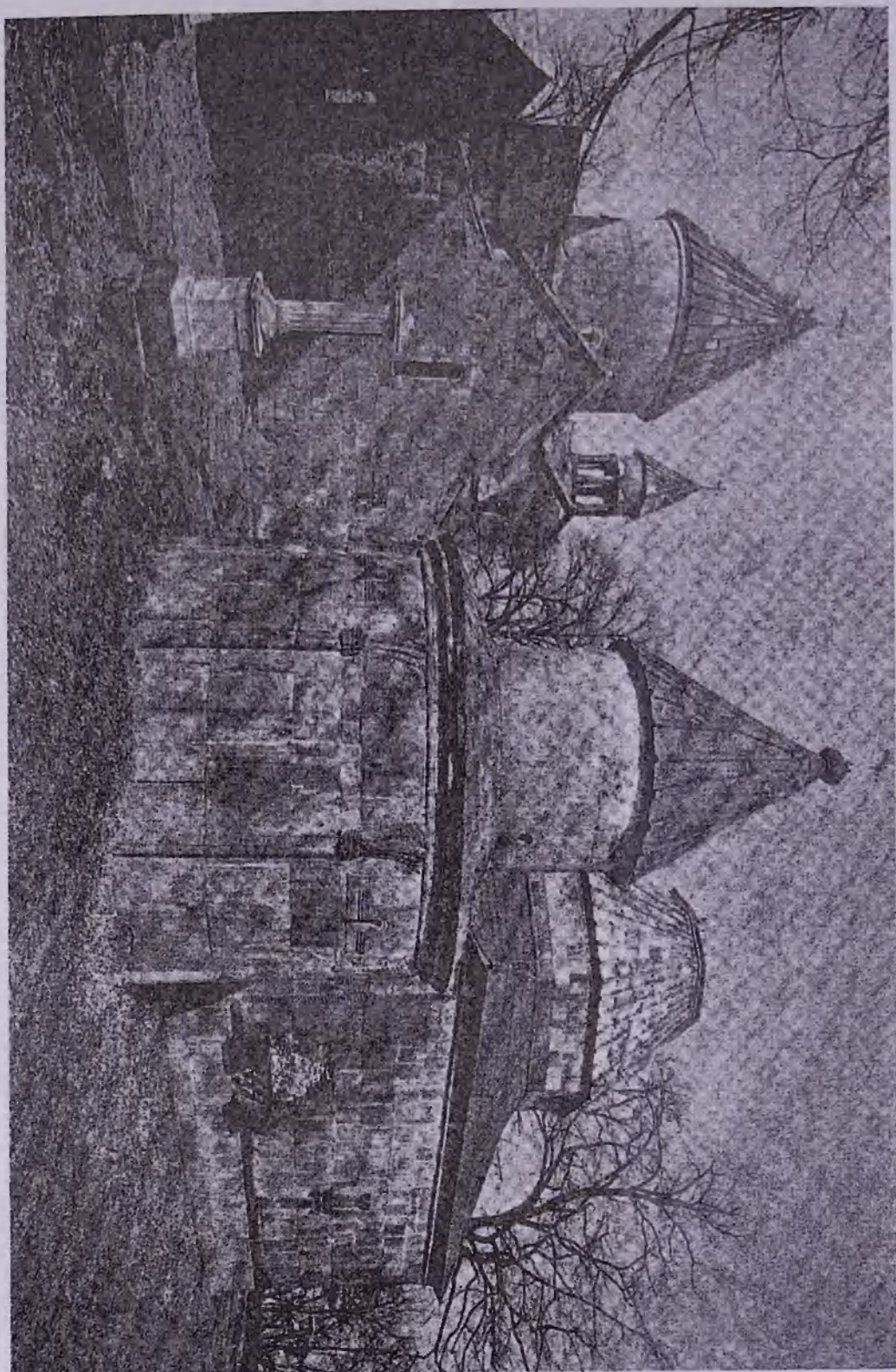
Ռուբենն ասում ա. — Այ տա, էս սարսաղ
շան տղեն շուռ ա տալու բեռներս, իառնի
իբար:

288. Ռուբենի մերը մեռնում ա, գնում ա
դագաղ գակազ տալու: Գնում ա դագաղը բե-
րելու, փողն առնում են, զղաչի չեն տալի:

* Խոնուստանց Համոն Կիրովական քաղաքի ամենահին
լուսանկարիչն է (Տ.Կ.):

Օշոնի տաճար. VI դար

Մանսիկի վանք

Ջդայնանում ա, ասում ա. — Կամ զդաշին տվեք, կամ մի հատ էլ փոքր դագաղ տվեք:

289. Ռուբենն առաջի դմից ավտոբուս ա բարձրանում, տեսնում ա վերջում քրոջ աղջիկը կանգնած ա: Ասում ա. — Բաղով, քվոր բալա:

— Բարով, քեռի, — պատասխանում ա աղջիկը:

- Քվոր բալա, որդի՞ ես ըշխատում:
- Քեռի գիշերօթիկում եմ աշխատում:
- Լավ ա, ցեբեկները ազատ կըլես:

290. Ռուբենին շուշա գցելու հմար շատ նայոգ էին նշանակե. գնում ա ֆինբաժնի վարիչի մոտ բողոքի: Ֆինբաժնի վարիչը կաբինետից դուս ա գալի, տեսնում ա Ռուբենին, նայում է ոտից գլուխ, ուզում ա ձեռ առնի:

— Ռուբեն, էս ի՞նչ կանաչ ես հագել, ոնց որ գարնան խոտ ըլես, էշը որ քեզ տեսնի, վռազ կուտի:

— Դրա հմա էլ ռիսկ չեմ անում մտնեմ կաբինետդ, — պատասխանում ա Ռուբենը:

291. Ռուբենը փաճառողին մեկնում ա իրեք հաա իրեք կոպեկանոց՝ մի հաա բուլկի ա ուզում:

— Հայրիկ, բուլկին տաս կոպեկ ա, —ասում ա վաճառողը:

— Բան չկա, մի անգամ կծիր, մնացորդը տուր ինձ, — արդարանում ա Ռուբենը:

292. Տանը խաշ էին դրել: Ռուբենը վազում ա բազար լավաշ ու սխտոր առնելու: Համդիպում ա Հոբոսին ու Համրոյին, ուզում ա ճամբեն ծռի, սրանք շիթիլ են դառնում, հետը գալի տուն: Կինը տեսնելով սրանց՝ դժգոհ գնում ա կուխնի, Ռուբենը եետևից:

— Բան չկա, ալ կնիկ, ես չեմ ուտի, ամոթ ա, դալմադալ մի անիլ:

— Հողեն գլուխդ, դու խաշի համը շատ գիտես, որ ուտես, — ասմ ա կնիկը ու ձեռքի շերեփով խփում ա Ռուբենի գլխին:

Ռուբենը սուս-փուս մտնում ա օթախ, նստում ա սեղանի ծերին: Կնիկը էրկու աման

խաշ բերում ա, դնում դոնախների աղաքը: Արանք թե. — Ռուբեն, բա՞ քեզ:

— Դուք հանգիստ կերեք, ես մի շերեփ ամուշ արի կուխնումը, — պատասխանում ա Ռուբենը:

293. Ռուբենը հկիկ տուն ա մտնում, կնկանը թե. — Այ կնիկ, էսօր հինգ կոպեկ փափախ եմ արել:

Կնիկը գարմացած նայում ա Ռուբենին ու ուզում ա իմանալ թանի էությունը: Ռուբենը պատմում ա, որ վազել է աշխատավայրից մինչև տուն ավառբուսի հետևից: Կնիկը նեղացած ասում է. — Ի՞նչ անխելք մաղդ ես, գոնե տաքսու հետևից վազեիր, որ մի ռուբլի փափախ անեիր:

294. Ռուբենը էշին նստած ճանապարհ ա գնում: Էշը բեգարել, կամաց էր գնում: Բենգինի կալոնկայի մոտով անցնելիս տեսնում ա, որ բենգին ծախողները իրար աչքով են անում ու ծիծաղում իր վռա:

— Վարպետ ջան, — ասում ա Ռուբենը, բարձրացնում ա էշի պոչը, — մի քիչ ռենգին լցրու, էշս էլ առաջ չի գնում:

295. Ռուբենին վռազ փող էր պետք: Տանից դուրս ա գալիս, որ մի տեղից ճարի: Տեսնում ա շտապ օգնության մեքենան փողոցում կանգնած: Վսզում ա ու շոֆերին թե. — Ախպեր ջան, վռազ քսան ռուբլի տուր:

— Մոտս փող չունեմ, — գաղմանում ա անծանոթ շոֆերը:

— Բա էդ ինչի՞ ես ճակատիդ գրել «շտապ օգնություն»:

296. Ռուբենը նայում ա կնգա կարած վեղմակին թե. «Կա յ. ոնց ող մեր Կիրովականի պալարողներն ըլնի»:

297. Ռուբենը աղջկանը աալիս ա իրեն թշնամություն անող հարևանի տղին, ասելով. «Ես իմ աղջկանը գիտեմ, թող նա էլ նրանց տանը թշնամություն գցի»:

298. Ռուբենը թե. — Թան տուր, այ կնիկ, հարբել եմ:

— Դու կիրակի օրն էիր խմել, էսօ՞ր ես հարբում:

— Պարտքը էսօր եմ փակել:

299. Ռուբենի տղեն իրեք տարի մնում ա մույն դասարանում: Ռուբենը բարկանում ա. — Այ շան տղա, բա դու մամուս չունե՞ս, չես ամաչո՞ւմ:

— Այ հեր, խի՞ ամաչեմ, մեր ուսուցիչը երեսուն տարի ա առաջին դասարանումն ա:

300. Ռուբենը գնում ա բազար ծի առնելու: Բացել ա տալի ծիու բերանը, նայում ա աստամներին. — Չէ, ախպեր ջան, ծիդ պառավ ա, երեսունեքուստամ ունի, չեմ առնում:

Մոտանում ա մի անատամ օիու, նայում ա բերանին, ասում ա. — Այ սա նոր ատամ տի հանիլ, սա լավն ա, — ասում ա, առնում, բեքում տուն, կապում գոմումը:

Մյուս օրը ծին սատկում ա:

301. Ռուբենը բարկացել ա իրանց կատվի վրա, որ թամբալացել ա, մուկ չի բռնում, տանում, տալիս ա իրա խնամուն: Մի քանի ժամանակից խնամին ռաստ ա գալի Ռուբենին, գանգատվում ա, որ բաղն ու բակը լիքը մուկ ա, համա կատուն ոչ մուկ ա բռնում, ոչ էլ՝ ուտում:

— Որ բռնեք տաք՝ կուտի, խի՞ չի ուտի, — ասում ա Ռուբենը:

302. Ռուբենը բարկանում ա կնգա վրա, գնում ա հարբում, գալի տուն, ող հետը կռվի: Աչքին կնիկը երկուսն ա էբեում:

— Ես մեկի հախիցը գալ չեմ կարում, երկուսի հախիցը ո՞նց գամ, — ասում ա ու գնում դարդից նորից խմում:

303. Ռուբենը կնգանը փորձելու համար սատանամեռնուկի ա տալի: Կնիկը սնդուկից հանում ա Ռուբենի դոնախատեղի շորերը, հագցնում ա: Մի քիչ ժամանակ որ անց ա կեցնում, ափսոսում ա, հանում ա վրայից շորերը,

թողնում մայկայով ու տրուսիկով: Հենց որ մարդուն տնից հանում են, կնիկը լաց ու կոծ ա դնում, թե. «Այ մարդ, մեզ անտեր թողած էս ո՞ւր ես գնում»:

Ռուբենը մատում ա դագաղում, ասում ա. — Դարդ մի արա, կնիկ ջան, գնում եմ ֆուտբոլ խաղալու:

304. Ռուբենի ախպերը մի տան շուշա գցելիս ընկնում ա երրորդ հարկից ու մեռնում: Ռուբենին իմաց են տալի, թե՛ արի, ախպերդ մեռել ա: Ռուբենը գալիս ա, մոտենում ա մեռելին ու սկսում շոշափել նրա ոտներն ու ձեռները: Հարցնում են, թե՛ ինչի՞ ա մամ գալի:

— Մամ եմ գալի, տենամ հո կոտրած տեղ չունի:

305. Էշին հենած Ռուբենը քաղաք ա գնում, կենդանուն կապելու տեղ չի գտնում, մոտենում է խմբված մարդկանց ու հարցնում. — Տղերք, տաքսիների կանգառը ո՞րն ա:

306. Ռուբենը մտնում ա հարևանի բաղը խնձոր գողանալու: Հենց որ սանդուխտից ոտը դնում ա գեանին, բաղատերը կտրում ա առաջը.

— Ռուբեն, էս ի՞նչ ես անում էստի:

— Քոռ ե՞ս, չե՞ս տենում, մարդիվան եմ ծախում:

307. Ռուբենի կնիկը քշերվա կեսին վեր ա թըռնըմ թե. —Այ մարդ, երագիս դու ինձ հըմա ոսկե ցեպ էիր առե, ասում էիր էգուց էլ մատնիք եմ առնելու:

— Այ շան ռոդու կնիկ, շուտ արա աչքերդ փակիր, քնի, որ տենաս, թե փողը որդիան են գտնում, որ քեզ հմա էդ դադա բան առնեն:

308. Տղերքը հըվաքվըմ են, ուզըմ են Ռուբենի գլխին օյին խաղան: Ռուբենին կանչըմ, ասըմ են. — Շո՛ւտ հասիր, կընիզըդ ջուրն ա ընկել, հրե՛ն գետը տանում ա...

Ռուբենը գընըմ ա, վազըմ գեաի հոսանքին հակառակ ուղղությամբ:

– Ռուբեն, Ռուբեն, էդ ի՞նչ ես անում, խի՞ ես թարս գընում:

– Ես իմ կնոջ խասյաթը լավ եմ իմանում, թարս աս, խեղդովելիս էլ թարս գնալիս կըլի...

309. Ռուբենը գործարանում աշխատելիս մի շիշ րենզին աստուծոյ բերում: Կնիկն ասում աս. – Ֆողեմ սրա գլուխը, ամեն օր ինքն աս խընում, հալա մի օր էլ մենք խմենք, տենանք էս անտերն ի՞նչ բան աս:

Կնիկը բենզինը խընում աս, հարբածի պես տանը պըտիտ աս գալի: Ռուբենը գալիս աստուծոյ, տենում աս կնիկը պըտիտ աս գալի, ասում աս.

– Էս ի՞նչ բան աս, էս շան կընիկը առանց ստաղտեր, ո՞նց աս խողի ընկել...

310. Ռուբենը գնում աս պիվա ծախողի մոտ, հարցնում աս. – Մի կաթիլ պիվեն քանի՞ս արժե:

– Հեչ, – ասում աս ծախողը:

– Որ էդպես աս, կաթիլ-կաթիլ մի բանկա պիվա տուր...

311. Մեկը ավտոբուս աս բարձրանում, հարց աս տալիս. – Ի՞նչ աս Սամսոնը, ըստի Սամսոն անունով մարդ կա՞:

Ոչ ոք ձեն չի հանում: Հետևում նստած Ռուբենն ասում է՝ հալա մի սպասի ասեմ ես եմ, տենանք ի՞նչ աս ասելու: Ասում աս՝ ես եմ:

Էս մարդը մի շաստան սիլլա աս հասցնում Ռուբենի ռեխին ու վռագով իջնում աս ավտոբուսից: Ավտոբուսի մարդիկ խառնվում են իրար, համա սա ծիծաղում աս. – Լավ խաբեցի, իմ անունը Սամսոն չի:

312. Ռուբենի սիրտը խաշ աս ուզում, դռնում աս կնոջանը թե. – Այ կնիկ, աղջիկդ էգուց մեզ խաշի դոնախ աս կանչել:

Կնիկն ուղախանում աս, իմաց աս տալիս, որ բոլոր աղջկերքն ու փեսերը, տղերքն ու հարսները հավաքվեն, գնան խաշ ուտելու: Ռուբենը տեսնում աս, որ բոլորը գնացին, մտածում աս.

«Վայ թե ճիշտ ըլնի», ինքն էլ աս գնում խաշ ուտելու:

313. Հարևանի էլը մտնում աս Ռուբենի այգին ու տըրրում աս մարգերը: Մյուս օրը հարևանը էլին նստած բազար աս գնում, Ռուբենը հարձակվում աս ու ըսկսում աս ծեծել էլին: Հարևանը զարմանում աս, ասում. – Ռուբեն, խի՞ ես խախում էլին:

– Ինքը շատ լավ գիտի, թե խի եմ թակում, – պատասխանում աս Ռուբենը:

314. Աի անգամ Ռուբենը գետի դռադովը գնալիս աս ըլում, մին էլ տենում աս մի մարթ ջրումը խեխտվում աս: Ռուբենը դրան քմակ աս անում ու ջրիցը հանում աս:

Էս մարթը հլե ուշքի աս գալի, ըլեդ ջուրն աս գըծում: Աի ուրիշ մարթ էս որ տեսնում աս, ասում աս. – Այ Ռուբեն, էլ խի հանեցիր, որ ըլեդ ջուրն ես գըծում:

– Հեղս ասել աս. «Լավություն արա ու ջուրը գըծի, մի տեղ դուս կըգա»:

315. Աի օր Ռուբենը մի ագռավ աս բռնում ու տանում գըծում ելիկը: Հրեվաննին տենում են ու հարցնում. – Էդ ընչի՞ հըմար ես բերել, Ռուբեն:

– Ասում են՝ իրեք հաղի տաղի ապրում աս էս անդերը, ուզում եմ տենամ դուզ աս՞...

316. Ռուբենին գողության հմար քաշ են տալի, տանում քաղմաս, հարցնում են, թե՞ ի՞նչ աս արել, ընչի՞ են բըռնել:

– Էլած-չելածը մի թոգ էր, – ասում աս Ռուբենը:

– Բա թոգի հըմար մարթ կըբըռնե՞ն, – ասում են էս ու էն:

– Էնա էդ անդեր թոգի ծերին էլ մի չալ խոզ կար:

317. Ռուբենն ավտոբուսի միջին կանգնած աս ըլում, մինը եղնուցը գռռում աս. – Առաջի կուռը ագատ աս, առաջացեք:

Ռուբենը ջղայնանում ա. — Էս շան որդու անդերը են ա որ առաջանալու ի, ոտով կգնայի, էլի:

318. Ռուբենն ավտորուս ա նստում ու գլուխը ակոշկիցը հանում ա: Տոմսավաճառը փողն ուզում ա, նա մի կուպեկ պակաս ա տալի, տոմսավաճառն ասում ա. — Խի՞ ես մի կուպեկ պակաս տալի:

— Բա գլուխս դառն ա էլել:

319. Ռուբենը մտնում ա գրախանութ, հարցընում. — Չորրորդ «ա» դասարանի ծայր ունե՞ք:

320. Ռուբենը հընգորն ասում ա. — Խընձոր ըլել, կուտեի՞ր:

— Խի՞ չէի ուտի, թե ունես, տուր:

— Այ շաշ, իոսք օրինակի հըմար ասեցի:

ԾԱՌ